

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедри,
д.держ.упр., проф.

_____ **Ігор ПРИХОДЬКО**

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Удосконалення механізму управління фінансово-економічною
безпекою підприємства

Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною
безпекою»

Спеціальність 073 «менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач (ка)

Олександр МОТКОВСЬКИЙ

Науковий керівник,

к. е. н., доцент

науковий ступінь, посада

Ольга ЧЕПЕЦЬ

Дніпро – 2022

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

З А Т В Е Р Д Ж У Ю

Зав. кафедри _____

« _____ » _____ 2022 р.

З А В Д А Н Н Я

на підготовку кваліфікаційної роботи

Мотковського Олександра Юрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Науковий керівник: Чепець Ольга Григорівна, кандидат економічних наук, доцент.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від « 07 » вересня 2022 року № 2555

2. Термін подання здобувачем роботи: 12.12.2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: Закон України «Про боротьбу з корупцією», Закон України «Про основи національної безпеки України», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Податковий кодекс України, облікові дані та звітність фізичної особи-підприємця «Писаревський О.С.» Дніпропетровської області.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Теоретико-методичні аспекти дослідження механізму фінансово-економічної безпеки підприємства. 2. Формування механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві. 3. Удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Зміст поняття «фінансово-економічна безпека» в різних виданнях. Підходи до встановлення суті визначення «фінансово-економічної безпеки підприємства». Роль фінансово-економічної безпеки підприємства. Ієрархія цілей фінансового аналізу підприємства. Ієрархія цілей фінансового аналізу при настанні фінансової кризи. Динаміка зміни вартості основних засобів в ФОП «Писаревський О.С.». Оцінка майна та капіталу ФОП «Писаревський О.С.» за 2017-2021 рр., тис. грн.. Зміна рейтингу фінансового стану ФОП «Писаревський О.С.». Схема областей економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.». Складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.». Функціональна структура механізму управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.». Управління фінансово-економічною безпекою ФОП. Процедура прийняття рішення щодо оцінки ефективності управління ризиками у процесі управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.». Організаційно-економічний механізм логістичного управління ФОП «Писаревський О.С.» у контексті фінансово-економічної безпеки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 22.03.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретико-методичні аспекти дослідження механізму фінансово-економічної безпеки підприємства	Квітень - травень 2022 р.	Виконано
2	Формування механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві	Червень – серпень 2022 р.	Виконано
3	Удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства	Вересень - жовтень 2022 р.	Виконано
4	Вступ. Висновки та пропозиції	Листопад 2022 р.	Виконано
5	Оформлення дипломної роботи	Грудень 2022 р.	Виконано

Здобувач (ка) _____
(підпис)

Ольга ЧЕПЕЦЬ
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Олександр МОТКОВСЬКИЙ
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Сутність та функції фінансово-економічної безпеки підприємства	9
1.2. Економічний механізм та заходи щодо стабілізації фінансово- економічної безпеки підприємства	14
1.3. Місце і роль фінансового аналізу в системі забезпечення фінансово- економічної безпеки підприємства	17
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ	24
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	24
2.2. Оцінка існуючої системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства	27
2.3. Оцінювання механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві	31
Висновки до другого розділу	37
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	39
3.1. Вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах фінансової кризи	39
3.2. Управління ризиками як метод вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства	43
3.3. Функціональна інтеграція механізму логістичного управління підприємством у контексті фінансово-економічної безпеки	45
Висновки до третього розділу	49
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	63

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 63 с., 14 рис., 5 табл., 3 додатків, 71 літературних джерела.

Об'єкт дослідження є процес формування механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві

Предмет дослідження є фінансово-економічна безпека діяльності підприємства

Метою роботи є вивчення теоретичного та практичного аспектів забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві, розробка шляхів удосконалення механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки

Методи дослідження. Основою написання роботи є джерела літератури з управління фінансами фірми, фінансового аналізу, фінансового менеджменту, теорії організації, економічної безпеки. При виконанні кваліфікаційної роботи були застосовані методи дослідження як: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, аналіз коефіцієнтів (відносних показників), порівняльний аналіз, табличний метод, графічний метод та багатофакторний метод.

Визначено сутність та функції фінансово-економічної безпеки підприємства. Розкрито місце і роль фінансового аналізу в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Проаналізовано фінансово-економічну характеристику підприємства. Оцінено механізм управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві. Запропоновано шляхи вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах фінансової кризи. Досліджено ефективність управління ризиками як метод вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Розглянуто функціональну інтеграцію механізму логістичного управління підприємством у контексті фінансово-економічної безпеки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Аналіз, діяльність, механізм, підприємство, управління, фінансово-економічна безпека, формування.

KEYWORDS

Analysis, activity, mechanism, enterprise, management, financial and economic security, formation.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому що сутнісними ознаками підприємництва є його вразливість у умовах ринкової економіки з властивою їй конкуренцією, невизначеністю, що визначає необхідність забезпечення фінансово-економічної безпеки компаній. Наявність елемента новизни, переважно інноваційний характер діяльності призводять значною мірою до зростання незахищеності підприємництва та підприємницьких ризиків. Підприємницький ризик оцінюється ймовірністю виникнення непередбачених, непередбачених проектами та планами втрат економічних ресурсів. Система забезпечення безпеки бізнесу призначена для зниження ймовірності настання вказаних обставин. При побудові системи безпеки особливий акцент робиться на запобігання шкоді підприємцю та його справі.

Наслідком впливу фінансових ризиків на діяльність організації може стати її неспроможність (банкрутство) як визнана арбітражним судом нездатність боржника у повному обсязі задовольнити вимоги кредиторів щодо грошових зобов'язань та (або) виконати обов'язок щодо сплати обов'язкових платежів. У зв'язку з вищевикладеним, метою забезпечення фінансової безпеки підприємства є також запобігання можливої неспроможності (банкрутства) шляхом зміцнення фінансового стану підприємства та розвитку його виробничо-фінансової діяльності.

Проблеми забезпечення фінансово-економічної безпеки отримали в даний момент отримали надзвичайну актуальність. Це пов'язано не тільки з фінансовими кризами, зростанням нестабільності, а й постійним варіюванням цін на енергоносії (насамперед нафту та газ), подорожчанням цін на банківські послуги. За цих обставин директора підприємств і комерсанти зустрілися з розшуком свідомо нових підходів згідно з якими буде забезпечена економічної захищеності компанії. Усе це зумовило вибір теми, мету та завдання даного дослідження.

Як самостійний об'єкт дослідження фінансово-економічна безпека

почала розглядатися відносно недавно. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки та практичні підходи щодо реалізації механізмів управління нею на рівні підприємства досліджено в роботах Бойко М.О., Варналій З.С., Васильців Т.Г., Кириченко О.А., Лойко В. В., Малик О.В., Мойсеєнко І.П., Марченко О.М., Хоменко О.А., Череп О.Г., Ширяєва Л. В. та інших.

Незважаючи на те, що питання фінансово-економічної безпеки підприємства висвітлюються в монографіях, навчальній літературі, матеріалах періодичних видань, збірниках наукових праць, на даний момент недостатньо розроблено методичні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. Зокрема, не приділяється належної уваги дослідженню грошових потоків підприємства як інструменту зниження ризику неплатоспроможності, забезпечення високої оборотності капіталу, ритмічності діяльності, що в кінцевому підсумку сприяє зміцненню фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичного та практичного аспектів забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві, розробка шляхів удосконалення механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки. Під час написання кваліфікаційної роботи було поставлено такі завдання дослідження:

- визначити сутність та функції фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розкрити місце і роль фінансового аналізу в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- проаналізувати фінансово-економічну характеристику підприємства;
- оцінити механізм управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві;
- запропонувати шляхи вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах фінансової кризи;
- дослідити ефективність управління ризиками як метод вдосконалення

механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства;

- розглянути функціональну інтеграцію механізму логістичного управління підприємством у контексті фінансово-економічної безпеки.

Об'єктом дослідження є процес формування механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві.

Предметом дослідження є фінансово-економічна безпека діяльності підприємства.

Методи дослідження. Основою написання роботи є джерела літератури з управління фінансами фірми, фінансового аналізу, фінансового менеджменту, теорії організації, економічної безпеки. При виконанні кваліфікаційної роботи були застосовані методи дослідження як: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, аналіз коефіцієнтів (відносних показників), порівняльний аналіз, табличний метод, графічний метод та багатофакторний метод.

Наукова значущість дослідження полягає у розробці методичних підходів до оцінки та проведення моніторингу механізму управління фінансово-економічною безпекою діяльності підприємства, а саме:

удосконалено:

- формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства, який, на нашу думку, повинен здійснюватися із шести етапів (формування, організація, оцінювання, прогнозування, регулювання, контролювання);

- управління системою фінансово-економічної безпеки, шляхом створенням резервного фонду, який матиме для підприємства низку переваг перед іншими методами компенсації можливі збитки. Модель організації ризик-менеджменту суттєво залежить від ступеня важливості для підприємства проблеми вирішення ризику (уникнення, утримання, передача) та проблеми зниження ступеня ризику (управління якістю, диверсифікація, хеджування, керування капіталом).

набули подальшого розвитку:

- механізм управління концепцією фінансово-економічної безпеки компанії, що розглядається так само як комплекс взаємовідносин економічної безпеки, що реалізуються разом з підтримкою координаційної структури і функцій управління, нормативно-законного і координаційно-фінансового забезпечення, процесів реагування на загрозу і наявність модифікації прийняття рішення у зв'язку із умовами які склалися.

Апробація результатів роботи. Результати кваліфікаційної роботи були апробовані на XIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції яка проходила 27-28 жовтня 2022 р. в м. Дніпро.

Практичне значення одержаних результатів. Рекомендації запропоновані по підвищенню рівня фінансово-економічної безпеки діяльності організації з метою її динамічного розвитку. Результати дослідження, проведеного в рамках кваліфікаційної роботи можуть бути використані у діяльності фізичної особи-підприємця «Писаревський О.С.», так і інших підприємств при розробці напряму зміцнення їхньої фінансово-економічної безпеки.

Публікації. Опубліковано статтю в колективній монографії «Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти» за загальною редакцією І.П. Приходька і О.М. Губарик.

Структурно-кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. У першому розділі розглянуто теоретико-методичні аспекти дослідження механізму фінансово-економічної безпеки підприємства. Другий розділ роботи містить формування механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві. У третьому розділі запропоновано рекомендації щодо удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та функції фінансово-економічної безпеки підприємства

Забезпечення фінансово-економічної безпеки можна охарактеризувати як стратегічного спрямування діяльності як окремо взятого підприємства, і держави. Ця тенденція посилюється тим, що процес глобалізації економіки є незворотним природним еволюційним процесом розвитку суспільства. І економічна система окремо взятої держави в сучасних умовах все більше залежить від економік іноземних держав, адже в сучасній світовій економіці більшість процесів є собою ланцюгову реакцію.

Під фінансово-економічної безпекою підприємства можна розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих чи непрямих економічних загроз, пов'язаних з впливом довкілля, та її здатність до гнучкого розвитку. Головною метою фінансово-економічної безпеки підприємства є забезпечення його стійкого та найбільш ефективного існування в даний час та функціонування максимального потенціалу гнучкого розвитку та збільшення у перспективі. Це досягається шляхом запобігання загрозам негативного впливу на фінансово-економічної безпеку підприємства.

Вивчаючи проблему про сутність фінансово-економічної безпеки компанії слід загострювати інтерес у тому контексті, що законодавчо дане питання не закріплено. Натомість в науковому ступені є велика кількість підходів до встановлення визначення сутності фінансово-економічної безпеки підприємства.

Н.Ю. Подольчак і В.Я. Карковська в навчальному посібнику «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки» під: «фінансово-економічною безпекою підприємства розуміють захищеність потенціалу підприємства у різних сферах діяльності від негативної дії

зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих загроз, а також здатність суб'єкта до відтворення» [53].

Н.О. Ковальчук та А.Г. Корбутяк в науковій статті пропонують наступне визначення фінансово-економічної безпеки підприємства: «це такий стан його економічної системи, який характеризується внутрішньою збалансованістю, стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, високим рівнем адаптованості до мінливих умов зовнішнього середовища та її здатністю забезпечувати фінансово-господарську діяльність на основі реалізації інтересів власників корпоративних прав, інвесторів шляхом оптимального поєднання наявного інструментарію діагностичного та контролюючого фінансового характеру» [29].

Інша науковців такі як І.П. Мойсеєнко та О.М. Марченко в своєму навчальному посібнику «Управління фінансово-економічною безпекою підприємства» наводять поняття: «фінансово-економічної безпеки підприємства визначають як такий його фінансово-економічний стан, який забезпечує захищеність його фінансово-економічних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз та створює необхідні фінансово-економічні передумови для стійкого розвитку в поточному та довгостроковому періодах» [46].

Натомість інша група науковців яку очолює професор Л. В. Ширяєва в монографії визначають, що «фінансово-економічна безпека є універсальною категорією, яка визначає стан захищеності, обумовлює фактори загроз та їх масштаби, вибір ефективних заходів протидії (операційні коригування, зміна бізнес-процесів або їх параметрів, стратегічні організаційні зміни, комбінування фінансового і страхового захисту, управління структурою капіталу, резервне фінансування), а також рівень використання фінансово-економічного потенціалу, що забезпечує можливість нівелювати негативний вплив економічних загроз» [68]

Аналіз і вивчення розвитку і фактичної реалізації ефективної концепції надання фінансово-економічної безпеки, у першу чергу в цілому, враховують встановлення суті цього визначення. Підсумок розгляду поглядів різних

науковців відповідно до встановлення категорії «фінансово-економічна безпека підприємства» наведено на рисунку 1.1.

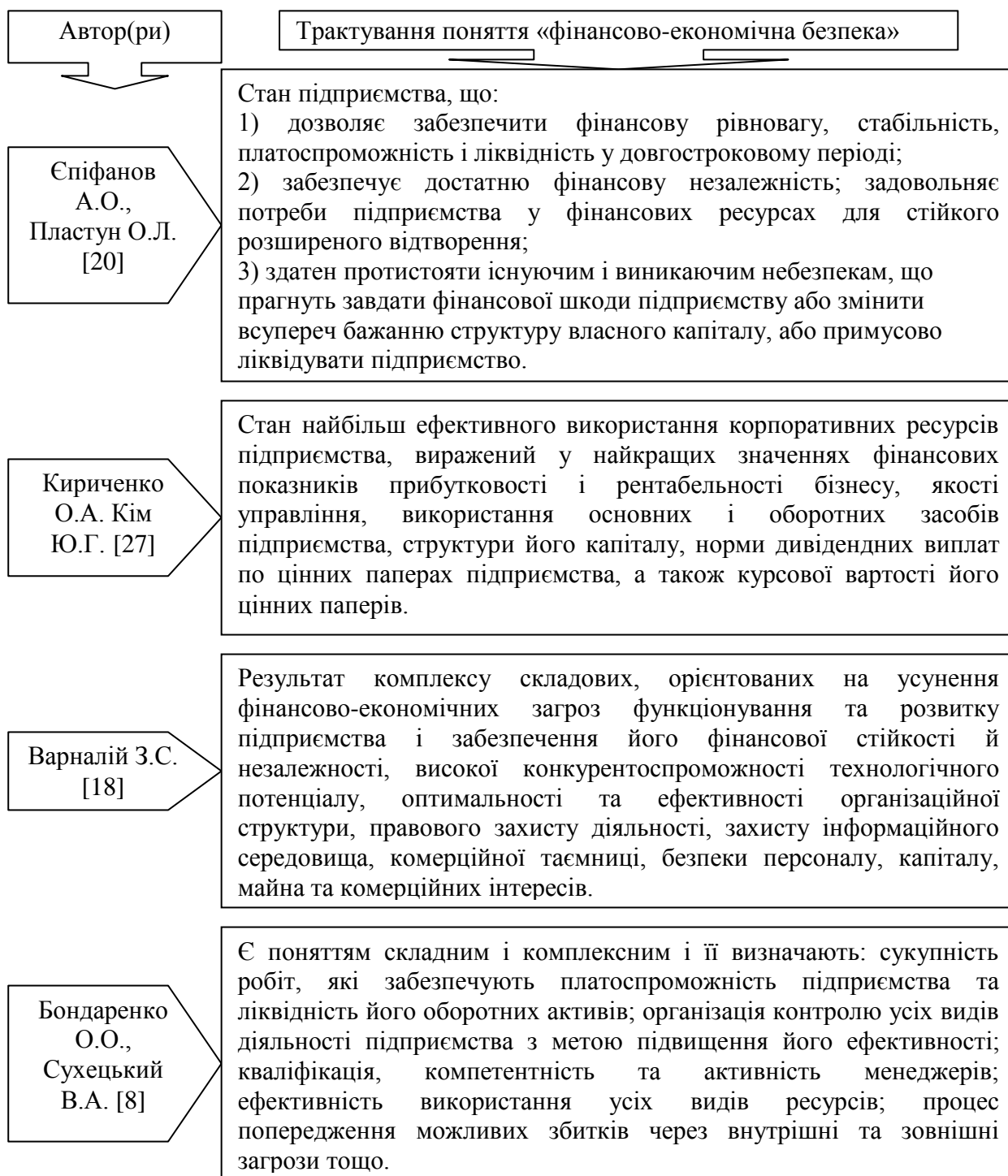

Рис. 1.1. Зміст поняття «фінансово-економічна безпека» в різних виданнях

Фінансово-економічна безпека підприємства – це досить складна система, що володіє конкретним комплектом внутрішніх даних, націлених на

надання результативного застосування речових, трудових, інформативних і економічних ресурсів. Існують подібні аспекти встановлення фінансово-економічної безпеки підприємства: функціональні, статичні та ресурсні (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Підходи до встановлення суті визначення «фінансово-економічної безпеки підприємства»

Л.І. Донець і Н.В. Ващенко в своєму підручнику стверджують, що: «метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досягнення високої ефективності та стабільності його функціонування та створення передумов для подальшого розвитку шляхом своєчасного виявлення та попередження зовнішніх та внутрішніх небезпек та загроз» [16].

Фінансово-економічна безпека підприємства як складна і багатогранна концепція характеризується значною складністю його системи внутрішніх і зовнішніх економічних та фінансових відносин, відображається на видах фінансово-економічної безпеки.

Фінансово-економічна безпека підприємства є певною ланкою, вона змінюється під тиском передумов та загроз внутрішнього та зовнішнього середовища. Роль фінансової та економічної безпеки виявляється в наведених напрямках на рисунку 1.3.

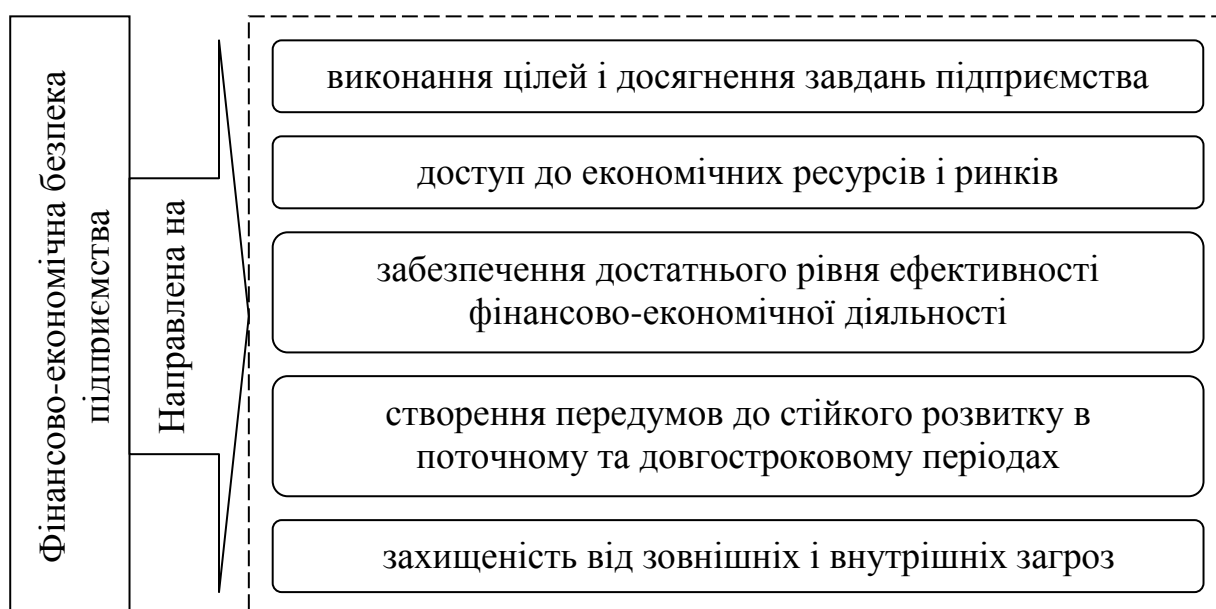

Рис. 1.3. Роль фінансово-економічної безпеки підприємства

Розглянутий багатокроковий механізм виконує ряд функцій, які в свою чергу мають різні цілі та завдання. Так, до найбільших функцій механізму забезпечення фінансово-економічної діяльності можна віднести: регулятивну, захисну, превентивну, соціальну та інноваційну. Характеристика даних функцій представлена таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Види та характеристика функцій економічної безпеки підприємства

Назва функції	Сутність функції
Захисна	Функція, що відповідає за запобігання негативному впливу на підприємство називається захисною. Однак для її реалізації потрібна наявність певних умов, таких як раціональне використання наявних ресурсів, розвиток людського потенціалу, ефективне використання економічного потенціалу підприємства та інших факторів.
Регулятивна	Коли неможливо уникнути негативного економічного впливу, необхідно застосовувати заходи для врегулювання ситуації, що виникла. За це відповідає регулятивна функція. Значними складовими даної функції є умови зовнішнього та внутрішнього середовища, наприклад, рівень цін, показники динаміки ринку, конкуренція, попит і пропозиція
Превентивна	Прогнозування критичних ситуацій, загроз та вироблення заходів, що забезпечують захист економічної безпеки.
Інноваційна	Розробка та подальше застосування інноваційних рішень та заходів з метою нейтралізації та попередження потенційних або вже існуючих загроз для підприємства.
Соціальна	Досягнення найвищого рівня та якості показників функціонування підприємства, забезпечення життя та безпеки його працівників.

Таким чином, у сучасних умовах питання забезпечення фінансово-економічної безпеки стосується всіх без винятку підприємств та організацій. Система забезпечення фінансово-економічної безпеки, що знімає, хоча б, частково, невизначеність і ризик, може дозволити суб'єкту господарювання зосередити максимум зусиль на активізації інноваційної діяльності та стратегічний розвиток підприємства.

1.2. Економічний механізм та заходи щодо стабілізації фінансово-економічної безпеки підприємства

Головна значущість у концепції антикризового управління підприємством відводиться просторому застосуванню оперативного, тактичного та стратегічного механізмів фінансово-економічної безпеки.

Це пов'язано з тим, що успішне використання цих елементів дає можливість не тільки прибрати економічне напруження ризику руйнування, але і на значному рівні звільнити організації від зв'язку використання позичкових коштів, стимулювати темпів його фінансового формування. Фінансово-економічна безпека компанії за умов переломних умов почергово виконується за основними етапами які наведені в таблиці 1.2.

1. Усунення неплатоспроможності. Незалежно від того як оцінюється результат діагностики руйнування обсяг економічної кризи підприємства, є найбільш терміною проблемою в концепції економічних граней стабілізації вважається відновлення можливості до відновлення платежів відповідно до своїх необхідних економічних обов'язків для того, щоб запобігти появі операції руйнування.

2. Відновлення фінансової стійкості (фінансової рівноваги). Незважаючи на те неспроможність підприємства може бути ліквідована протягом короткочасного етапу через результат реалізації низки авантюристичних економічних процесів, причини, що роблять неспроможність можуть бути незмінними, якщо не буде реконструйована до

безпечного ступеня економічна стабільність підприємства. Це дозволить ліквідувати загрозу руйнування не тільки в короткочасному, але і в найбільш тривалому інтервалі періоду.

Таблиця 1.2

Етапи стабілізації фінансово-економічної безпеки підприємства

Етапи стабілізації фінансово-економічної безпеки	Внутрішні механізми стабілізації фінансово-економічної безпеки		
	Оперативний	Тактичний	Стратегічний
1. Усунення неплатоспроможності	Концепція заходів, що базується на застосуванні принципу «відібрання зайвого»	–	–
2. Відновлення фінансової стійкості	–	Концепція заходів, що базується на застосуванні принципу «скорочення компанії»	–
3. Забезпечення економічної рівноваги у довгостроковому періоді	–	–	Концепція заходів, що базується на застосуванні «моделі сталого економічного зростання»

3. Забезпечення економічної рівноваги у довгостроковому періоді. Абсолютне економічне регулювання досягається тільки в тому випадку, якщо підприємство гарантувало тривалий економічний баланс під час свого фінансового формування, тобто утворило передумови з метою сталого зменшення ціни застосовуваного капіталу і безперервного збільшення своєї ринкової ціни. Ця мета вимагатиме форсування темпів фінансового формування в основі внесення конкретних поправок у поодинокі показники економічної стратегії підприємства.

Кожен етап стабілізації фінансово-економічної безпеки підприємства відповідають конкретні її внутрішньо фірмові механізми, які на практиці менеджменту економічного загалом ділять на стратегічний, тактичний та оперативний.

Використані вищезгадані внутрішні механізми стабілізації фінансово-

економічної безпеки носять «захисний» чи «наступальний» характер.

1. Оперативний механізм стабілізації фінансово-економічної безпеки, заснований на принцип «відсікання зайвого», являє собою захисну реакцію підприємства на погане економічне формування і недостатнє тих чи інших адміністративних висновків. Ціль даного етапу стабілізації фінансово-економічної безпеки вважається досягнутою, якщо усунуто поточна неплатоспроможність господарства, у такому разі є розмір доходу грошових коштів який перевищує розмір термінових економічних зобов'язань у короткостроковий період. Дана ситуація означає те, що ризик руйнування підприємства в поточному відрізку періоду ліквідована, незважаючи на те, що й носить, як правило, відстрочений вигляд.

2. Тактичний механізм стабілізації фінансово-економічної безпеки, застосовуючи поодинокі запобіжні заходи, у кращому варіанті є агресивна стратегія, орієнтована на переверот негативних тенденцій економічного формування і навіть виведення на межу економічного балансу підприємства. Ціль даного етапу стабілізації фінансово-економічної безпеки вважається досягнутою, якщо господарство вийшло на межі економічного балансу, що мається на увазі цільовими ознаками економічної текстури коштів і гарантує необхідну його економічну стабільність.

3. Стратегічний механізм стабілізації фінансово-економічної безпеки є виключно агресивну стратегію економічного формування, що забезпечує оптимізацію необхідних економічних характеристик, підвладну прискорення форсування в цілому підприємства. Ціль даного етапу стабілізації фінансово-економічної безпеки вважається досягнутою, якщо в наслідок форсування темпів стабільного фінансового збільшення компанії гарантується відповідним збільшенням його ринкової ціни в довгостроковій перспективі.

Підприємства можуть досягати своєї мети (зростання ринкової вартості, прибутку) лише у процесі сталого розвитку. Якщо вони не можуть забезпечити фінансового зростання, то не витримують конкуренції та терплять банкрутство.

Особливості економічний механізм у процесі стабілізації фінансово-економічної безпеки підприємств, на наш погляд, зумовлюють об'єктивну необхідність розробки специфічного підходу: використання фінансового аналізу неплатоспроможних підприємств не виключає, а що доповнює методи та прийоми загальноприйнятого фінансового аналізу. Звісно ж, що головне у цьому процесі - місце фінансового аналізу неплатоспроможності у фінансовому оздоровленні як вихідної ланки для оцінки умов реструктуризації боргів, а потім – і для розробки плану стабілізації фінансово-економічної безпеки.

Визначення місця економічного механізму у процесі стабілізації фінансово-економічної безпеки дозволяє зробити висновок про його роль у процесі розробки плану фінансово-економічної безпеки. Вважаємо, що план фінансово-економічної безпеки доцільно розробляти всім підприємств, – як тих, що використовують, так і не використовують реструктуризацію, але які мають прострочені борги, тобто неплатоспроможних.

Таким чином, роль економічного механізму в процесі стабілізації фінансово-економічної безпеки визначається трьома аспектами: по-перше, загальними принципами фінансового аналізу, що регламентують техніку та технологію його проведення; по-друге, цілями фінансового аналізу неплатоспроможності, які мають підлеглий характер стосовно цілі стабілізації фінансово-економічної безпеки та конкретизуючими її; по-третє, набором інструментів та прийомів аналізу неплатоспроможності, що дозволяє визначити сценарії та алгоритми проведення конкретних заходів у рамках фінансово-економічної безпеки підприємств.

1.3. Місце і роль фінансового аналізу в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Фінансовий аналіз, використовуваний в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, повинен мати не загальний, а

специфічний характер. Це пов'язано з тим, що аналізу підлягають лише підприємства, що мають прострочені борги (серед них є і платоспроможні, фінансово стійкі, з певних причин що не бажають повертати борги).

Особливості фінансового аналізу в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, на наш погляд, обумовлюють об'єктивну необхідність розробки специфічного підходу: використання фінансового аналізу неплатоспроможних підприємств що не виключає, а доповнюючого методи і прийоми загальноприйнятого фінансового аналізу. Представляється, що головне в цьому процесі - місце фінансового аналізу неплатоспроможності у економічному оздоровленні як початкової ланки для оцінки умов реструктуризації боргів, а потім - і для розробки плану фінансової стабілізації.

Визначення місця фінансового аналізу в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки дозволяє зробити висновок про його роль в процесі розробки плану фінансової стабілізації. Вважаємо, що план фінансової стабілізації доцільно розробляти для усіх підприємств, – як що використовують, так і не використовують реструктуризацію, але що мають прострочені борги.

Щоб визначити роль фінансового аналізу в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки ми провели дослідження в наступних напрямках.

Перший аспект – загальні принципи фінансового аналізу. Дослідження літературних джерел дозволило нам виділити десять загальних принципів фінансового аналізу: принцип цільової орієнтованості, обережності, програмування, розгортання, оцінки аномалій, системності індикаторів, адекватності аналітичного інструментарію, прийнятної точності в розрахунках, акцентованість виведень і критичності.

Названі принципи визначають загальні правила проведення фінансового аналізу з метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Другий аспект - специфічні цілі фінансового аналізу. У не нормальних для останніх років в нашій країні умовах (наприклад, війна висока інфляція) опис і деталізація цілей фінансового аналізу нормально функціонуючого і фінансово стійкого підприємства практично втрачає сенс. Це пов'язано з можливістю вибору будь-яких напрямів фінансової роботи. Вважаємо, що в цих умовах є маневр для вибору підсумкових цілей, відповідно до яких будується логіка і послідовність аналізу: фінансовий моніторинг, експрес-аналіз, аналіз можливих варіантів інвестицій і так далі.

Фінансовий аналіз в плані постановки цілей має у даному контексті істотну відмітну особливість – наявність певної регламентації дій або жорсткої детермінації цілей. Логіка міркувань в даному випадку базується на методі індукції перший крок – виникає факт неплатоспроможності; другий крок – оцінка ситуації, як надзвичайною; третій крок – безвідносно до будь-яких цілей фінансового аналізу в даному випадку виникає питання «чому виникла надзвичайна ситуація?», відповідь на який повинен дати аналітик; четвертий крок – які можливі варіанти подальших дій для її ліквідації?.

Виходячи з такої логіки, первинними цілями фінансового аналізу в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, на нашу думку, являються:

- 1) ліквідація наслідків неплатоспроможності (що як вже виникли, так і вірогідних);
- 2) визначення їх причин;
- 3) розробка пакету рекомендацій по ліквідації причин неплатоспроможності.

На наш погляд, запропонована послідовність досягнення цілей фінансового аналізу в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки найбільш раціональна для дрібних і середніх підприємств. Це пов'язано з тим, що для цих суб'єктів економічних стосунків нехарактерна наявність великого штату аналітичних співробітників. В той же час, очевидно, що після настання факту неплатежу час має найважливіше значення для підприємства

як з позицій нарахування можливих штрафів і пенею (мікроекономічний аспект), так і для економіки в цілому (макроекономічний аспект). Якщо досягнення першої мети багато в чому залежить від якості фінансового аналізу і керівництва підприємства, то досягнення другої мети – прерогатива виключно фінансових аналітиків.

Ми вважаємо, що чим точніше будуть визначені причини, тим ефективніше будуть вжиті підприємством заходи досягши третьої мети фінансового аналізу – розробки пакету рекомендацій по ліквідації причин неплатоспроможності. Ми вважаємо, що великі суб'єкти господарювання можуть досягати перших двох цілей одночасно за умови наявності достатнього штату в апараті фінансового управління.

Таким чином, цілі фінансового аналізу знаходяться у рамках мети забезпечення фінансово-економічної безпеки. Ієрархія цілей фінансового аналізу наведена на рисунку 1.4.

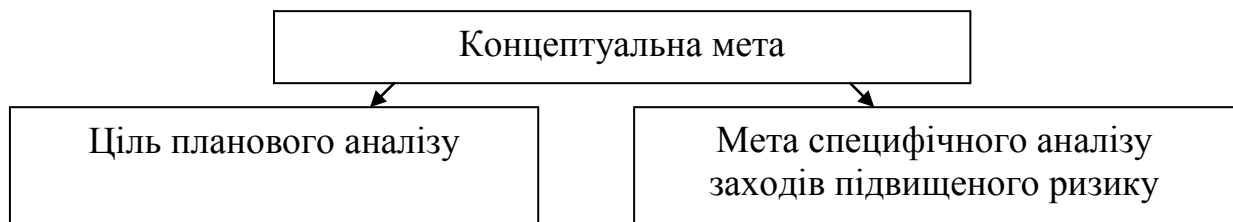

Рис. 1.4. Ієрархія цілей фінансового аналізу підприємства.

При настанні фінансової кризи ієрархія цілей фінансового аналізу кардинальним чином міняється. Цілі планового і специфічного аналізу заходів підвищеного ризику в даному випадку носять, на наш погляд, підпорядкований характер по відношенню до цілей аналізу підприємства. Графічно це можна побачити на рисунку 1.5.

У зв'язку з необхідністю термінового рішення проблеми фінансової кризи, яка є невід'ємним етапом відновлення платоспроможності, цілі аналізу висувуються на перший план, враховуючи спільну концептуальну мету фінансового аналізу і відповідно до розробленої вище послідовності цілей фінансового аналізу підприємств.

Рис. 1.5. Ієрархія цілей фінансового аналізу при настанні фінансової кризи

Третій аспект досліджень, що визначає роль фінансового аналізу в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, це виділення характеру неплатоспроможності. Наші дослідження показали, що характер неплатоспроможності може бути різний в залежності складових індикативної моделі, що зумовили її появу. Визначення характеру неплатоспроможності дає можливість чіткій фіксації найбільш суттєвих причин її виникнення, тобто обумовлює досягнення найважливішої мети фінансового аналізу.

Таким чином, роль фінансового аналізу у процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки визначається трьома аспектами: по-перше, загальними принципами фінансового аналізу, які регламентують техніку і технологію його проведення; по-друге, цілями фінансового аналізу неплатоспроможності, що носять підпорядкований характер по відношенню до мети економічного оздоровлення і конкретизують її; по-третє, набором

інструментів і прийомів аналізу неплатоспроможності, що дозволяє визначити сценарії і алгоритми проведення конкретних заходів у рамках забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств.

Висновки до першого розділу.

1. Під фінансово-економічною безпекою підприємства можна розуміти захищеність його вчено-технологічного, науково-технічного, виробничого а також професійного потенціалу від безпосередніх чи непрямих економічних загроз, пов'язаних з впливом довкілля, та її здатність до гнучкого розвитку. Головною метою фінансово-економічної безпеки підприємства є забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування в даний час та забезпечення високого потенціалу гнучкого розвитку та зростання у майбутньому. Це досягається шляхом запобігання загрозам негативного впливу на економічну безпеку підприємства.

2. Концепція управління фінансово-економічною безпекою підприємства передбачає собою сукупність організаційно-управлінських, технічних, режимних, профілактичних та пропагандистських заходів, спрямованих на якісну реалізацію політики захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз. Суб'єктом управління в системі управління фінансово-економічною безпекою підприємства виступає група людей, яка за допомогою різних форм керуючого впливу здійснює цілеспрямоване функціонування механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, впливаючи на похідну процесу розвитку. Об'єктом управління (керована підсистема) у системі управління фінансово-економічною безпекою підприємства виступає функція економічної безпеки, джерела ресурсів та відносини інтересів та загроз, що виникають як між організацією та іншими економічними суб'єктами, і всередині організації.

3. Для створення системи фінансово-економічної безпеки застосовується покрокова модель, що складається з восьми етапів: виявлення

потреби у захисті ресурсів організації, розробка методології створення та функціонування системи фінансово-економічної безпеки, що складається з визначення послідовності та методів, що використовуються при її створенні, а також механізмів, що забезпечують функціонування, формування моделі системи забезпечення економічної безпеки, коригування системи в мінливих умовах бізнес процесів, складання концепції безпеки як комплексу важливих моделей забезпечення захисту персоналу компанії, основних фондів, конфіденційної інформації, розробка політик організації захисту, розробка методичних рекомендацій щодо організації захисту ресурсів організації від протиправних посягань, планування роботи структур безпеки.

4. Роль фінансового аналізу у процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки визначається трьома аспектами: по-перше, загальними принципами фінансового аналізу, які регламентують техніку і технологію його проведення; по-друге, цілями фінансового аналізу неплатоспроможності, що носять підпорядкований характер по відношенню до мети економічного оздоровлення і конкретизують її; по-третє, набором інструментів і прийомів аналізу неплатоспроможності, що дозволяє визначити сценарії і алгоритми проведення конкретних заходів у рамках забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств.

РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

Фізична особа-підприємець «Писаревський Олександр Степанович» (далі ФОП «Писаревський О.С.») розташовано в с. Водяне Кам'янського району Дніпропетровської області. Фізична особа-підприємець створена 28 липня 2004 року, тобто більш ніж 18 років тому, керівник підприємства Писаревський Олександр Степанович – корінний житель села Водяне колишнього Верхньодніпровського району, Дніпропетровської області. В статуті ФОП «Писаревський О.С.» зазначені такі види господарської діяльності:

- 01.11 «Вирощування зернових культур, бобових і насіння олійних культур»;
- 01.61 «Допоміжна діяльність у рослинництві».

ФОП «Писаревський О.С.» має в обробітку 380 га, як особистих так і орендованих земельних ділянок. На орендовані земельні ділянки укладені договори на 7-15 років. Земельні ділянки сформовані у 4 поля, карта-схема полів наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Ротаційна таблиця сівозміни за 2017-2021 рр.

№ поля	Розмір, га	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
1	100	соняшник	пар горох	пшениця	кукурудза	соняшник
2	97	пар горох	пшениця	кукурудза	соняшник	пар горох
3	90	пшениця	кукурудза	соняшник	пар горох	пшениця
4	93	кукурудза	соняшник	пар горох	пшениця	кукурудза

Проаналізувавши таблицю 2.1 можемо сказати, що площа поля за останні роки не змінювалася і дорівнює 380 га, також фізична особа-підприємець використовує у сівозміні лише чотири культури пшениця, кукурудза, соняшник і горох.

Площа та урожайність наведені в додатку А за 2018-2021 роки. Для виконання робіт по вирощуванню польових культур використовується праця найманих робітників.

Структура ФОП «Писаревський О.С.» наведена в додатку Б. Фізична особа-підприємець володіє всіма необхідними основними засобами в достатній кількості для виробництва продукції та її зберігання (Додаток В). Зміна вартості основних засобів в ФОП «Писаревський О.С.» наведено на рисунку 2.1.

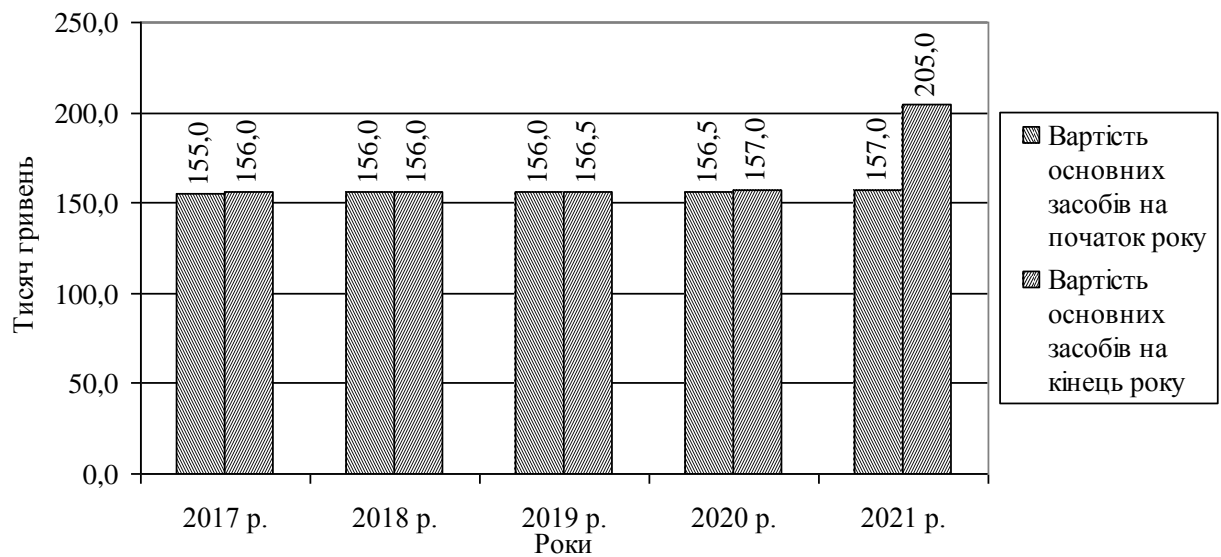

Рис. 2.1. Динаміка зміни вартості основних засобів в ФОП «Писаревський О.С.»

З рисунку 2.1 видно, що з 2017 по 2020 рр. вартість основних засобів в ФОП «Писаревський О.С.» була не змінна. В 2021 році вартість основних засобів, оскільки фізична особа-підприємець придбала дискову борону «Палада» 3.2, що також зазначено і в додатку Б.

В ФОП «Писаревський О.С.» використовується традиційна технологія вирощування польових культур. Сорти пшениці, які вирощуються на підприємстві: «Богдана», «Шпаківка», «Мудрість», «Житниця», гібриди соняшнику «Ф-Лідеа»: «Белла», «Саванна»; «Ф-Сингента»: «Кадікс», «Алькантара»; горох: «Царевич»; кукурудза «Галатея».

На рисунку 2.2 представлено оцінку майна та капіталу фізичної особи-підприємця.

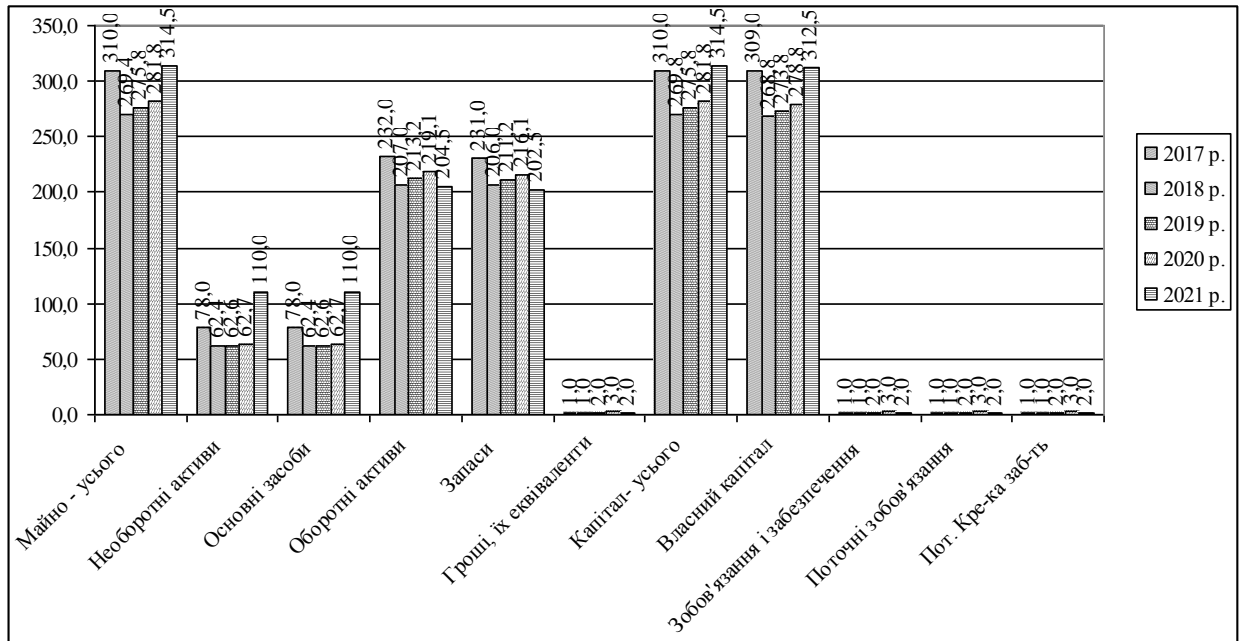

Рис. 2.2. Оцінка майна та капіталу ФОП «Писаревський О.С.» за 2017-2021 рр., тис. грн.

В ході дослідження встановлено, що загальна кількість майна (капіталу) в 2021 році збільшилась на 1,45 %, якщо порівнювати цей показник з 2017 роком. Дана динаміка стосується також необоротних активів фізичної особи-підприємця, зокрема основних засобів (41,03 %).

Вартість оборотних активів за п'ять років зменшилася на 11,85 % за рахунок зменшення вартості запасів на 12,34 %, які займають майже 99 % в структурі оборотних активів. Позитивна тенденція спостерігається в збільшенні грошових коштів та їх еквівалентів на 100 %, але дане збільшення не впливає на скорочення оборотних активів.

Виходячи з отриманих результатів видно, що величина активу і пасиву збільшилась, але на жаль це не свідчить про збільшення фізичної особи-підприємця, та розширення економічної діяльності. Бо нестабільна ситуація в країні викликала зростання вартості, як ресурсів так і джерел їх формування.

Здійснивши повний аналіз фінансової звітності ФОП «Писаревський О.С.» видно, що рейтинг фінансового стану знаходиться на рівні «Б»,

оскільки інтегрований показник фінансового стану не перевищує показник в 6,95 за досліджуваний період (рис. 2.3).

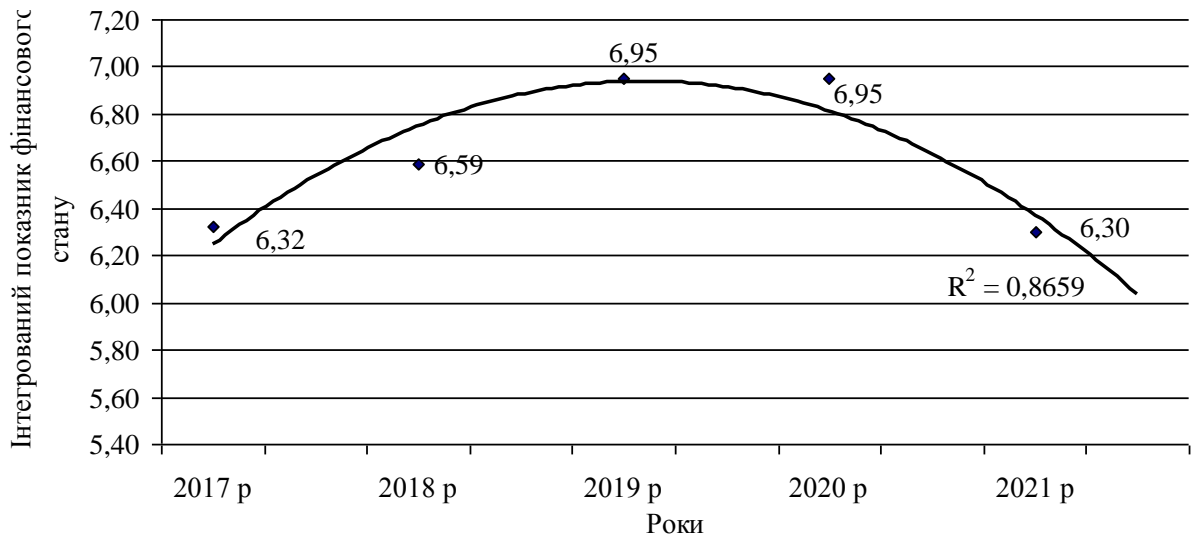

Рис. 2.3. Зміна рейтингу фінансового стану ФОП «Писаревський О.С.»

Додавши лінію тренду до значень на рисунку 2.3 видно, що R^2 менше одиниці (0,8659), таким чином прогноз на майбутні періоди для ФОП «Писаревський О.С.» невітніші, оскільки інтегрований показник фінансового стану в подальшому буде зменшуватися. Отже, ми пропонуємо керівництву ФОП «Писаревський О.С.» а безпосередньо Олександрю Степановичу взяти заходів для покращення фінансового стану.

2.2. Оцінка існуючої системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства

ФОП «Писаревський О.С.» є суб'єктом малого підприємництва, отже служба службу фінансово-економічної безпеки на даному підприємстві відсутня, таким чином проведемо оцінку існуючої системи управління фінансово-економічної безпекою на підприємстві.

Перелік співробітників підприємства ФОП «Писаревський О.С.» та їх посадові обов'язки в галузі фінансово-економічної безпеки представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Перелік співробітників ФОП «Писаревський О.С.» та їх посадові
обов'язки в галузі фінансово-економічної безпеки

Елемент системи фінансово-економічної безпеки підприємства	Відповідальний співробітник	Функціональні обов'язки у сфері управління економічної безпеки
Кадрова складова	Керівник підприємства	Забезпечення запобігання негативним впливів на економічну безпеку підприємства за рахунок ризиків та загроз, пов'язаних з персоналом, його інтелектуальним потенціалом та трудовими відносинами загалом
Фінансова складова	Головний бухгалтер	Забезпечення правильного складання бухгалтерської звітності. Забезпечення правильності розрахунку податків та зборів
Політико-правова складова	Юридична фірма на аутсорсі	Юридичне забезпечення діяльності підприємства, грамотна правова робота з контрагентами та владою, рішення інших правових питань
Техніко-технологічна складова	Агроном	Забезпечення безперебійного та ефективного виробничого процесу на підприємстві
Інформаційна	ІТ-фірма на аутсорсі	Захист інформаційних даних
Екологічна безпека	Агроном	Забезпечення дотримання техніки безпеки виробничим персоналом підприємства. Забезпечення здійснення виробничих процесів у відповідно до вимог нормативів
Силова	Охоронець	Забезпечує фізичну безпеку та збереження майнових цінностей та персоналу підприємства

Дослідивши посадові обов'язки співробітників ФОП «Писаревський О.С.» в галузі фінансово-економічної безпеки потрібно зазначити, що такі складові фінансово-економічної безпеки як інформаційна та політико-правова підприємство користується послугами сторонніх підприємств за принципами аутсорсингу, тобто забезпечуються за необхідністю.

До співробітників ФОП «Писаревський О.С.», займаються питаннями управління фінансово-економічною безпекою відносяться головний бухгалтер, керівник підприємства, агроном і охоронець. Дані працівники відповідають за забезпечення фінансовою, кадровою, техніко-технологічною, екологічною та силовою безпекою підприємства відповідно.

Загалом можна сказати, що ФОП «Писаревський О.С.» здійснює

управління усіма елементами фінансово-економічної безпеки. Однак щодо забезпечення фінансової безпеки функції головного бухгалтера обмежуються лише питаннями забезпечення правильного складання бухгалтерської звітності, забезпечення правильності розрахунку податків та зборів.

Якими-небудь іншими функціями, пов'язаними з управлінням фінансовою складовою фінансово-економічної безпеки (наприклад, планування та контроль використання ресурсів, робота з контрагентами) даний співробітник не займається у зв'язку з високою завантаженістю роботами, пов'язаними з бухгалтерським обліком та формуванням звітів.

Наступним кроком проведемо оцінку ступеня фінансово-економічної захищеності компанії. На основі проведених розрахунків складових фінансово-економічної захищеності, розрахуємо інтегральну оцінку економічної безпеки а також умовні бали захищеності компанії згідно з будь-яким елементом захищеності. Умовний аналіз захищеності згідно з належним елементом розраховується взаємовідносинами практичного ступеня захищеності (n_i) до максимального рівня безпеки (N_i) відповідної складової. Результати розрахунку представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка економічної безпеки підприємства за 2021 р.

Складова	Нормативне значення	Фактичний рівень	Відношення фактичного рівня до нормативного значення
Кадрова	4,00	2,50	0,63
Техніко-технологічна	4,00	3,25	0,81
Політико-правова	3,00	2,25	0,75
Екологічна	2,00	1,75	0,88
Інформаційна	3,00	2,50	0,83
Силова	3,00	2,25	0,75
Фінансова	5,00	3,25	0,65

З метою наочності результати оцінки фінансової безпеки можна уявити у вигляді діаграми (рис. 2.4), де радіус-вектори визначає ступень складової фінансової безпеки.

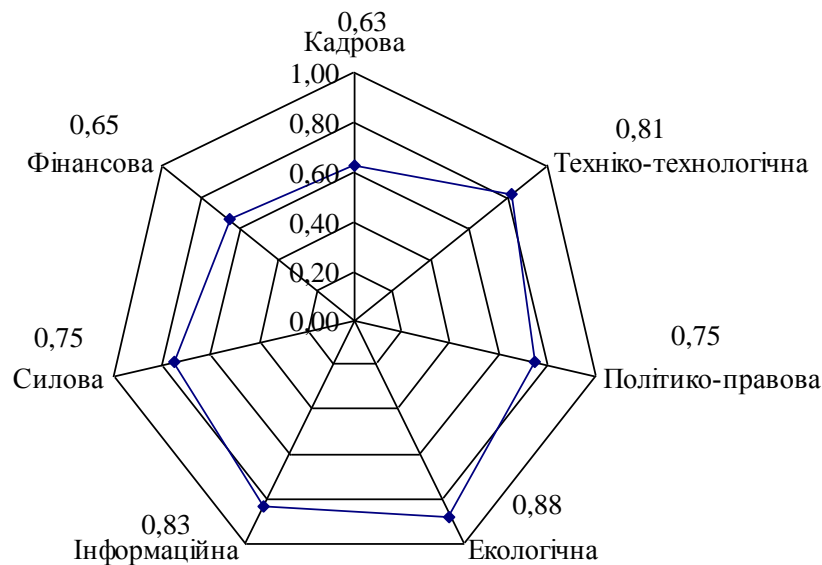

Рис. 2.4. Схема областей економічної безпеки
ФОП «Писаревський О.С.»

На основі проведених розрахунків, які наведені в таблиці 2.3 та графіка 2.4 можемо зробити наступні висновки:

1. Всі складові економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» мають менше фактичне значення ніж нормативні;
2. Найбільше відношення факту від норми мають кадрова і фінансова складові економічної безпеки підприємства;
3. Найменше відношення факту від норми мають інформаційна, екологічна і техніко-технологічна складові економічної безпеки підприємства.

За результатами оцінки ефективності системи управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.» було зроблено висновки про її низьку ефективність, оскільки на підприємстві відсутня служба фінансово-економічної безпеки (пояснюється малими розмірами підприємства).

Оцінка існуючої системи управління фінансово-економічною безпекою показала, що до співробітників ФОП «Писаревський О.С.», які займаються питаннями управління фінансово-економічною безпекою відносяться керівник, головний бухгалтер, агроном, охоронець.

2.3. Оцінювання механізму управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві

У сукупному, механізм управління фінансово-економічною захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» є комплексом його основних методів, функцій, принципів, стимулів приладів та інструментів.

Механізм забезпечення фінансово-економічної захищеності ФОП «Писаревський О.С.» передбачає поєднання конкретних методів, функцій, інструментів і координаційного, нормативно-законного та довідково-розумного забезпечення, що формуються на основі базових принципах економічної безпеки, які справедливо існують як фінансові закономірності, а також створюються суб'єктами управління економічної безпеки підприємства з метою здійснення та охорони його економічних зацікавлень.

ФОП «Писаревський О.С.» ставить на меті забезпечення стійкого функціонування і здійснення основних завдань своєї роботи. Це призводить до об'єктивної потреби безперервного дотримання належного ступеня фінансової безпеки компанії, що залежить від того, наскільки продуктивно його управління стане право уникати і боротися з допустимими загрозами і усунути результати об'єктивних і індивідуальних несприятливих впливів зовнішньої і внутрішньої сфери.

Механізм формування фінансово-економічної захищеності ФОП «Писаревський О.С.» обумовлюється існуючим завданнями, які забезпечують стійкість функціонування а також здійснення основних цілей власної роботи.

Механізм формування забезпечення фінансово-економічною захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» включає наступні утворюючі елементи:

- інструменти управління фінансово-фінансовою безпекою;
- координаційний структура - це комплекс співробітників і відділів, задіяних у забезпеченні фінансово-економічною безпеки;

- довідково-аналітичне забезпечення;
- функції управління фінансово-фінансовою безпекою фірми;
- нормативно-законне забезпечення;
- комплекс принципів формування фінансово-фінансовою безпекою фірми;
- концепція прогнозу (діагностики) а також оцінки стану та ступеня фінансово-економічної захищеності компанії (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.»

Значним нюансом вивчення механізму управління фінансово-економічною захищеністю компанії вважається дослідження функцій, реалізованих даним пристроєм.

Керування фінансово-економічною захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» ґрунтуватися на подібних принципах, а саме: сукупність, правомірність, системність зведення, безперервність, інтегрованість разом з

концепцією управління фінансовою (економічною) захищеністю компанії, інтегрованість разом з єдиною концепцією маркетингу, оперативність а також відповідність, націленість на стратегічні місії фінансово-економічного формування фірми, регламентованість, своєчасність і активність управління, неупередженість, мінливість підходів до вивчення окремих адміністративних висновків, систематичний вид адміністративних висновків, відповідність реагування на поодинокі ризики економічним інтересам, безперервність прогнозу зовнішньої сфери підприємства, результативність прийняття адміністративних висновків, еластичність (адаптивність) управління, заохочення і відповідальність персоналу фінансово-економічної захищеність компанії, результативність прийняття адміністративних висновків.

Основними функціями управління фінансово-економічною захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» як адміністративної концепції вважаються: складання плану, дослідження, організація, нагляд і мотивування.

Спосіб надання фінансово-економічної захищеності ФОП «Писаревський О.С.» є метод її формування. Спосіб передбачає наявність інструменту фінансово-економічної роботи, а безпосередньо належних технологічних процесів, що вживається в ході здійснення даного способу. Крім цього, методичне надання фінансово-економічної ФОП «Писаревський О.С.» здатне містити подібні способи а саме: техніко-фінансові обчислення, економіко-математичний, балансовий, реінжинірингу, економіко-статистичний, оптимізації оподаткування, амортизації активів, логістики, експертних оцінок.

Формування концепції фінансово-економічної захищеності ФОП «Писаревський О.С.» передбачає аналіз фінансового стану, прогнозу використання можливостей компанії. Спостереження (діагностування) і нагляд за ступенем фінансово-економічної захищеності враховують можливість регулярного здійснення діагностику і нагляд за економічним станом підприємства і проводити оцінку зовнішні умови, що дасть

можливість в передчасному періоді виявити риси переломного формування, встановити його масштаби, вивчити ключові умови, які його зумовлюють, створити заходи відповідно до запобігання занепаду і запобіганню розорення, реалізовувати нагляд через реалізацію цих граней шляхом застосування економічного інструментарію.

У структуру основних функцій можна зарахувати складання плану (кодування і моделювання), систему і врегулювання, заохочення і нагляд (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Структура механізму управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.»

Управління механізмом фінансово-економічною захищеності ФОП «Писаревський О.С.» спрямоване на вирішення конкретної сукупності питань. З-поміж них найбільш значущими можна назвати:

- формування реальних і моделювання можливих небезпек і загроз;
- пошук способів їх запобігання, ліквідація результатів їх впливів;
- пошук засобів і шляхів, потрібних для надання захищеності компанії.

Зважаючи на проблеми, що постають перед концепцією фінансово-

економічної захищеності, процедура управління захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» поділяється на відповідні етапи:

1. Створення концепції першочергових економічних зацікавлень, що має містити у собі стратегію формування підприємства, його місію.

2. Дослідження небезпек фінансово-економічній безпеці фірми. Даний етап містить подібні процедури, так само як акцентування безлічі загроз фінансово-економічній безпеці компанії, аналіз можливостей їх настання, обчислення обсягу можливих втрат зі здійснення прогнозованих або реальних загроз, а також вивчення вибіркового умов, що спричинили за собою настання втрат.

3. Аналіз ступеня фінансово-економічної захищеності фірми. Ця процедура має містити відповідні операції:

- підбір аспекту продуктивності фінансово-економічної захищеності, що визначає рівень наближення компанії до небезпечного стану;
- створення безлічі характеристик (показників) фінансово-економічної захищеності;
- встановлення лімітованих значень характеристик (показників);
- спостереження підібраних характеристик і порівняння їх справжніх смислів разом із лімітованими;
- встановлення накопиченого ступеня фінансово-економічної захищеності компанії згідно з підібраними ознаками (показниками).

4. Створення системи заходів згідно із формуванням фінансово-економічної захищеності а також поради щодо запровадження їх у практиці.

5. Складання плану здійснення створеного комплексу заходів відповідно до формування фінансово-економічної захищеності компанії.

6. Здійснення передбачуваних подій у ході реалізації господарської роботи підприємства.

7. Нагляд через процес здійснення задуманих заходів відповідно до забезпечення необхідного ступеня фінансово-економічної захищеності компанії.

Вирішення проблем зведення і функціонування механізму формування фінансово-економічною захищеністю персонально для ФОП «Писаревський О.С.» і вимагатиме обліку стратегічних цілей і характерних труднощів, що стосуються окремих компонентів концепції господарювання, течій і предметів (методика, кадровий склад, організація, якість продукту, розвиток інформативної основи), існуючих можливостей і ресурсів.

Формування інформативної складової механізму управління економічною захищеністю підприємства полягає в доречному створенні та видачі надійних та абсолютних даних з метою прийняття адміністративних висновків. Відомості в концепції надання фінансової безпеки компанії вважається об'єктом розгляду і в той же час продуктом кінцевої роботи. Вхідна інформація оцінюється, переробляються і переходять потім з допомогою посадової даних, порад, відомостей, висновків. Взаємообмін даними виконується в цьому випадку і цими способами, які враховані інструкціями внутрішнього документообігу в компанії. Взаємообмін даними серед співучасників концепції надання фінансової безпеки виконується за допомогою інформативної системи.

З метою розвитку інформативного супроводу і його результативного використання у компанії під час процесу фінансової захищеності слід: встановлювати функцій, задачі, мету цілої концепції управління підприємством; виявлення переміщення даних у компанії, а також розвиток методик інформативних струменів; покращення концепції документообігу; формування довідково-закономірних модифікацій, що відображають зв'язок даних; формування масивів даних за допомогою інформативних масивів відомостей тощо.

Таким чином, продуктивний механізм формування фінансово-економічною захищеністю повинен гарантувати інтеграцію фінансових процесів у ФОП «Писаревський О.С.», об'єднувати разом внутрішні кошти і зовнішню сферу, забезпечувати конкурентні переваги з метою здійснення встановлених задач роботи підприємства.

Висновки до другого розділу.

1. В ході дослідження встановлено, що загальна кількість майна (капіталу) в 2021 році збільшилась на 1,45 %, якщо порівнювати цей показник з 2017 роком. Дана динаміка стосується також необоротних активів фізичної особи-підприємця, зокрема основних засобів (41,03 %).

2. Здійснивши повний аналіз фінансової звітності ФОП «Писаревський О.С.» видно, що рейтинг фінансового стану знаходиться на рівні «Б», оскільки інтегрований показник фінансового стану не перевищує показник в 6,95 за досліджуваний період

3. ФОП «Писаревський О.С.» є суб'єктом малого підприємництва, отже служба службу фінансово-економічної безпеки на даному підприємстві відсутня, таким чином проведемо оцінку існуючої системи управління фінансово-економічної безпекою на підприємстві.

4. Дослідивши посадові обов'язки співробітників ФОП «Писаревський О.С.» в галузі фінансово-економічної безпеки потрібно зазначити, що такі складові фінансово-економічної безпеки як інформаційна та політико-правова підприємство користується послугами сторонніх підприємств за принципами аутсорсингу, тобто забезпечуються за необхідністю. До співробітників ФОП «Писаревський О.С.», займаються питаннями управління фінансово-економічною безпекою відносяться головний бухгалтер, керівник підприємства, агроном і охоронець. Дані працівники відповідають за забезпечення фінансовою, кадровою, техніко-технологічною, екологічною та силовою безпекою підприємства відповідно.

5. На основі проведених розрахунків, можемо зробити наступні висновки: всі складові економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» мають менше фактичне значення ніж нормативні; найбільше відношення факту від норми мають кадрова і фінансова складові економічної безпеки підприємства; найменше відношення факту від норми мають інформаційна, екологічна і техніко-технологічна складові економічної безпеки

підприємства.

6. Механізм формування забезпечення фінансово-економічною захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» включає наступні утворюючі елементи: інструменти управління фінансово-фінансовою безпекою; координаційна структура; довідково-аналітичне забезпечення; функції управління фінансово-фінансовою безпекою фірми; нормативно-законне забезпечення; комплекс принципів формування фінансово-фінансовою безпекою фірми; концепція прогнозу (діагностики) а також оцінки стану та ступеня фінансово-економічної захищеності компанії.

7. Продуктивний механізм формування фінансово-економічною захищеністю повинен гарантувати інтеграцію фінансових процесів у ФОП «Писаревський О.С.», об'єднувати разом внутрішні кошти і зовнішню сферу, забезпечувати конкурентні переваги з метою здійснення встановлених задач роботи підприємства.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах фінансової кризи

Кожен механізм управління фінансово-економічною безпекою є унікальним внаслідок специфіки фінансово-господарської діяльності ФОП «Писаревський О.С.» та його зовнішнього фінансового середовища. Тому в подальшому нами буде приділено увагу лише ключовим елементам такого механізму та самому процесу формування.

Вважаємо, що стосовно фінансової безпеки доцільно конкретизувати не лише визначення суб'єктів безпеки, але й уточнити зміст їх групування, виходячи із ієрархічного підпорядкування, що відповідає розуміння суті системи загалом. Так, найвищий рівень займає керівник ФОП «Писаревський О.С.». На другому рівні – керуючі відповідними підрозділами, які безпосередньо пов'язані з економічною роботою компанії. Третій рівень зайнятий бухгалтерами, аналітиками, аудиторами, тобто тими працівниками, які безпосередньо отримують, узагальнюють, перевіряють, опрацьовують обліково-аналітичну інформацію. Таке групування суб'єктів безпеки покликано в подальшому сформуванню чіткі комунікаційні зв'язки, які дадуть змогу своєчасно ідентифікувати моменти виникнення ключових ризиків та загроз для фінансової безпеки ФОП «Писаревський О.С.».

Виходячи із мети та завдань можна розглянути послідовність формування механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства, яка, на нашу думку, повинна передбачати здійснення таких етапів:

Етап 1. Розвиток координаційної текстури суб'єктів економічної захищеності в межах концепції економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» із визначенням обов'язків, завдань та формуванням комунікаційних

зв'язків.

Етап 2. Організація обліково-аналітичної системи забезпечення фінансової безпеки ФОП «Писаревський О.С.» шляхом внесення необхідних змін в обліково-аналітичну систему управління підприємством, що спрямовано на зменшення фінансових ризиків та своєчасне виявлення ключових зовнішніх та внутрішніх загроз.

Етап 3. Аналіз внутрішнього та зовнішнього фінансового середовища з метою визначення поточного рівня фінансової безпеки ФОП «Писаревський О.С.» та виявлення переліку зовнішніх та внутрішніх загроз, їх класифікація та ієрархічне впорядкування щодо здатності та доцільності реалізації захисних заходів.

Етап 4. Прогнозування зміни внутрішнього та зовнішнього середовища з метою зменшення фінансових ризиків, запобігання виникненню та зменшення негативної дії ключових загроз.

Етап 5. Регулювання фінансової безпеки ФОП «Писаревський О.С.» шляхом реалізації захисних заходів.

Етап 6. Контролювання рівня фінансової безпеки ФОП «Писаревський О.С.» та результативності дій суб'єктів безпеки.

Сформована послідовність визначає лише суть основних етапів, а зміст та тривалість виконання зною мірою залежить від масштабів діяльності певного підприємства, специфіки його фінансово-господарської діяльності та інших чинників.

Відштовхуючись від всесвітнього підходу, під фінансово-економічною безпекою підприємства встановимо стан економічних ресурсів, за рахунок яких гарантується ефективна (прибуткова) робота підприємства, захист його економічних інтересів і вміння утримувати свою високо-ліквідність, спроможність і економічні можливості під впливом різного роду загроз і небезпек. Вивчення довело, що на рівні господарюючих суб'єктів економічна безпека не стала умовою дохідної діяльності підприємства.

Однією з основних умов формування фінансово-економічної

захищеності компанії вважається організація управління. Відповідно до даним в управлінні концепцією фінансово-економічної безпеки компанії мається на увазі усвідомлений спрямований вплив з боку суб'єктів управління підприємством і концепцією його захищеності в суб'єкти безпеки (керівництво фінансами, складання плану, нагляд і дослідження), виконуваний разом з метою тенденції їх впливу на зниження ступеня ризиків і загроз, а також запобігання непотрібних результатів економічної роботи.

Управління системою фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» ми пропонуємо проводити згідно механізму який наведений на рисунку 3.1, його можна оцінювати як комплекс взаємовідносин економічної безпеки, що реалізуються разом з допомогою координаційної структури і функцій управління, нормативно-законодавчого і координаційно-фінансового забезпечення, процесів реагування на ризики і наявність модифікації прийняття рішення у зв'язку із ситуацією яка склалася.

Рис. 3.1. Управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.»

Комплексна модель формування системи фінансово-економічної безпеки підприємства може бути зображена призначенням управління діями надання фінансово-економічної захищеності компанії (формула 3.1):

$$\text{КМФСФЕБ} = \phi (\text{МН}, \text{О}, \text{МПР}, \text{П} \dots) \quad (3.1)$$

де ϕ – функція, що передбачає присутність цілей в управлінні концепцією фінансово-економічної безпеки компанії, що з'єднує всі компоненти механізму управління;

О – організаційна структура (повинна бути ієрархічність підрозділів, відповідальних за забезпечення фінансово-економічної безпеки компанії);

МН – економічно-організаційна і законодавчо-правова база концепції управління;

П – процеси реагування на загрози;

МПР – моделі затвердження висновків з метою ефективного управління концепцією фінансово-економічної захищеності у зв'язку зі сформованою умовою.

Діяльність управління концепцією фінансово-економічної безпеки фірми передбачає постійний зв'язок функцій управління: організації, управління, планування, мотивування, розгляду і контролю під час прийняття адміністративних висновків управління і структурними підрозділами. Встановлено, що верхівкою управління концепцією грошової безпеки компанії вважається використання сучасних способів валютного планування і контролювання – бюджетування. Наведені конструкції - це система управління концепцією фінансово-фінансової безпеки компанії, що відображає собою координаційний комплекс, що складається з сукупності координаційних, адміністративних, промислових, законних і інших граней, в сукупності, орієнтованих на надання безпеки компанії, охорони легітимних інтересів, допомога забезпеченню стабільного розвитку компанії.

Сьогодні ФОП «Писаревський О.С.» повинно чітко орієнтуватись у важких обставин ринкових взаємин, грамотно оцінювати фінансовий і виробничий потенціал, стратегію подальшого формування, мати технологію

управління концепцією фінансово-економічної безпеки разом з метою надання платоспроможності і економічної стабільності.

3.2. Управління ризиками як метод вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства

У процесі прийняття рішення щодо здійснення тих чи інших заходів щодо управління ризиками запропоновано можливу модель оцінки ризиків, де необхідно враховувати виконання умов наступного нерівності (формула 3.2):

$$L \geq C \quad (3.2)$$

де L – величина очікуваного збитку у разі настання ризику;

C - сукупна вартість заходів щодо управління ризиками.

Здійснення тих чи інших заходів ризик-менеджменту виправдано лише тому випадку, якщо величина очікуваного збитку перевищує вартість управління даними ризиками. Вибір методу управління - цьому етапі проводиться розрахунок прогнозованих результатів усіх запропонованих варіантів з управління ризиками і приймається варіант із найбільшим економічним ефектом.

Аналіз результатів - проводиться розрахунок за фактичними показниками, метою визначення фактичної ефективності проведених заходів ризик-менеджменту.

Практичне використання запропонованої системи оцінки ефективності найбільш доцільно на наступних етапах управління ризиками (рис. 3.2).

Форми та методи організації ризик-менеджменту в ФОП «Писаревський О.С.» значною мірою залежать від вагової частки страхованих ризиків у загальній вартості підприємницьких та фінансових ризиків, яким піддається дана фізична особа-підприємець та рівня розвитку сфери страхування ризиків. Обмеженість ринку страхових послуг залежить від обмежених розмірів страхового фонду страхових організацій, тому

підприємствам які займаються сільськогосподарських виробництвом сьогодні доводиться самостійно керувати та страхувати свої ризики які виникають в процесі господарської діяльності.

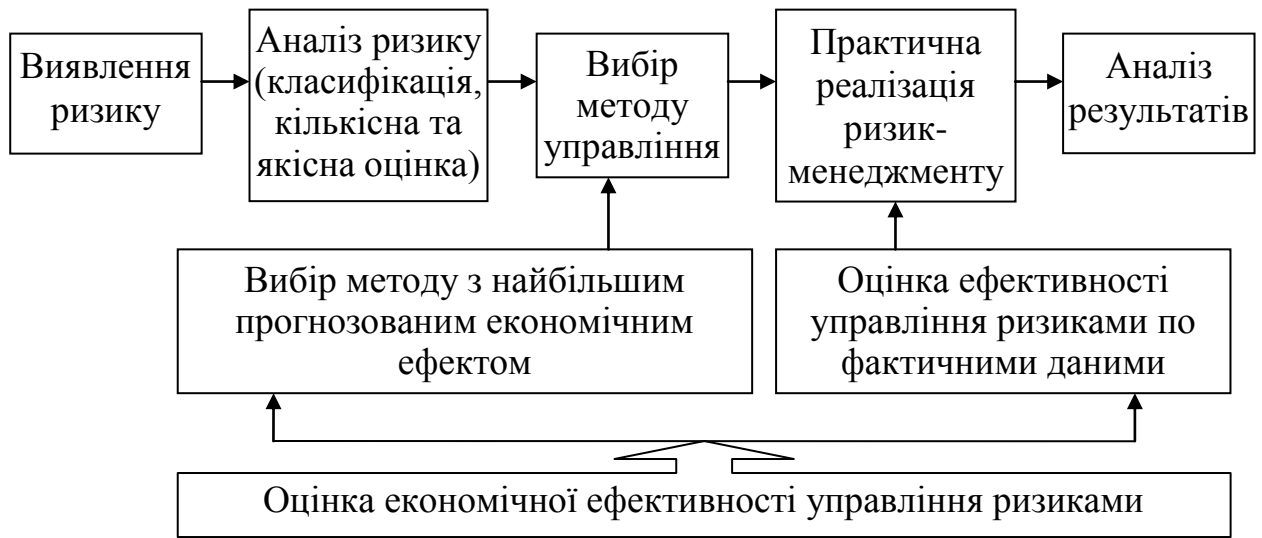

Рис. 3.2. Процедура прийняття рішення щодо оцінки ефективності управління ризиками у процесі управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.»

ФОП «Писаревський О.С.» рекомендовано створити резервний фонд, який має для підприємств низку переваг перед іншими методами компенсації можливі збитки. Модель організації ризик-менеджменту суттєво залежить від ступеня важливості для ФОП «Писаревський О.С.» проблеми вирішення ризику (уникнення, утримання, передача) та проблеми зниження ступеня ризику (управління якістю, диверсифікація, хеджування, керування капіталом).

Мінімальний набір вимог до систем управління ризиками ФОП «Писаревський О.С.»:

- цілеспрямоване та на постійній основі відстеження ризиків, з якими стикається ФОП «Писаревський О.С.» у процесі своєї роботи. По можливості встановлення взаємозв'язків ризиків;

- оцінка ймовірності та наслідків виникнення тієї чи іншої несприятливої ситуації;

- формування та постійне оновлення інструментарію управління ризиками;
- встановлення прийнятих підприємством лімітів ризиків та компенсації за ризик, а також контроль за тим, щоб ці ризики знаходилися в межах затверджених лімітів;
- доведення до працівників ФОП «Писаревський О.С.» величини ризику, усвідомлено прийнятої ними до проведення будь-яких операцій;
- вироблення рекомендацій щодо формування стратегії та ефективного розподілу ресурсів з урахуванням ступеня ризику;
- повнота та своєчасність відображення величин ризиків у системах управлінської інформації.

3.3. Функціональна інтеграція механізму логістичного управління підприємством у контексті фінансово-економічної безпеки

Логістичні процеси вважаються одними з основних у механізмі формування фінансово-економічної захищеності підприємства, так як нинішня логістика передбачає собою формування фінансово-економічною захищеністю з метою дослідження, організації, управління і здійснення результативного і економічно прибуткового переміщення предметів у концепціях формування ціни в рамках ФОП «Писаревський О.С.». У ході логістичного управління фінансово-економічною захищеністю ключову значимість представляє координаційно-фінансова система використання логістичних аспектів, яким притаманні великий ступінь організації, системність, організованість і контрольованість.

Варто зауважити, що організаційно-економічний механізм логістичного управління фінансово-економічною безпекою (ФЕБ) ФОП «Писаревський О.С.» забезпечує необхідний набір послуг згідно з гранично потенційним скороченням групованих витрат, зумовлених виконанням логістичних дій (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Організаційно-економічний механізм логістичного управління ФОП «Писаревський О.С.» у контексті фінансово-економічної безпеки

Отже, логістична стратегія розробляється разом з урахуванням двох умов - очікуваного ступеня логістичного обслуговування і мінімальної величини логістичних витрат на його результат, а завдання логістичного управління фінансово-економічною захищеністю полягає у встановленні рівноваги серед цими двома елементами, дохідного як споживачеві, і генератору матеріального струменя. Це підводить нас до встановлення суті продуктивності логістичної концепції.

Зростання зацікавленості у підвищенні ефективності всієї логістичного ланцюга пред'являє підвищені вимоги до системи оціночних показників, в такому разі має гарантувати накопичену оцінку логістичних процесів.

Слід зазначити, що у вчених немає спільного погляди згідно з проблемою встановлення продуктивності функціонування логістичної концепції. Найбільше головним аспектом такого роду продуктивності є мінімізування логістичних витрат. Без коливання, спрямованість на мінімізацію витрат зловбоденна, але наявність набору необхідного ступеня логістичного сервісу. З цієї причини популярність набула багатокритеріального аналізу продуктивності функціонування логістичної концепції фінансово-економічної захищеності компаній. Максимального поступу набули наступні аспекти оцінки: витрати, задоволеність покупців, якість, період, актив.

Необхідною умовою для оцінки ефективності логістичної системи – застосування фінансових показників, що користуються величезною популярністю, тому що прості в розрахунках, виглядають обґрунтовано, дають можливість приступати до розглянутих питань і здійснювати порівняння отриманих результатів. Але в них є певні недоліки, насамперед пов'язані разом з тим, що вони точніше відображають минулі підсумки, а не нинішні, не беруть до уваги значних аспектів логістики фінансово-економічної безпеки. Економічних показники можуть продемонструвати, що щось проходить не таким чином, але не показують, що безпосередньо проходить не таким чином і чи можна відкоригувати.

Наступний аспект до аналізу продуктивності логістичного управління а також поліпшення функціонування логістичного ланцюжка полягає в поданні текстури логістичних дій фінансово-економічної захищеності. Такий підхід полягає у складанні карти процесу - схеми фінансових потоків, що виникають при надходженні замовлення від покупця та закінчуються поставкою товару.

Складання картки фінансових процесів, що відбуваються в логістичного ланцюга, вважається початковим кроком на шляху до уявлення здібностей збільшення їхньої продуктивності через результат реінжинірингу. У основі подібного реінжинірингу лежить ідея про існування часу, «що

збільшує цінність», поряд з існуванням часу, «що не збільшує цінність». Необхідно підкреслити, що результативність логістичного ланцюжка фінансово-економічної безпеки часто становить менше 10%. Для підвищення цього показника ефективності, перш за все, необхідно досягти багатостороннього уявлення аналізованих логістичних процесів і скоротити період, що підвищує значимість.

Після впровадження елементів логістичного управління фінансово-економічної безпеки, ФОП «Писаревський О.С.» перебуватиме у вигіднішому становищі проти підприємств, які не застосовують логістичного підходу, та мають ряд переваг. Логістика у концепції фінансово-економічної захищеності відповідно до власної сутності в ході управління господарською роботою здійснює інтеграційні функції: формування групових вбудованих концепцій речових, інформативних, фінансово-економічних потоків; стратегічне узгодження, планування та контроль за використанням логістичних потужностей сфер виробництва та звернення; досягнення високої системної гнучкості шляхом швидкого реагування на зміни зовнішніх та внутрішніх умов функціонування підприємства; постійне вдосконалення логістичної концепції рамках фінансово-економічної безпеки у ринковому середовищі.

Основним завданням логістичного управління фінансово-економічною безпеки підприємства є ефективне прийняття рішень у умовах ризику та невизначеності, які сприятимуть покращення функціонування економічної виробничої системи. Тому за цих обставин неодмінною особливістю логістичного управління фінансово-економічної безпеки є його здатність до адаптації.

Висока надійність та забезпечення стійкості – один із фундаментальних принципів її функціонування. Ускладнення ринкових відносин та посилення конкуренції у всіх сферах господарювання вимагають постійної трансформації та адаптації логістичних систем фінансово-економічної безпеки внутрішніх та зовнішніх умов, безперервно змінюються,

виявляються, нашу думку, в наступному:

- зростає швидкість матеріальних, фінансових та інформаційних потоків;
- ускладнюються фінансові взаємини між логістичними процесами;
- зменшується кількість взаємозв'язків у рамках організаційно-економічних відносин у логістичних системах фінансово-економічної безпеки;
- зменшується надійність логістичного ланцюга в результаті нестійкої економічної та політичної ситуації в країні.

Слід зазначити, що логістика в системі фінансово-економічної безпеки ще не впроваджена в діяльність ФОП «Писаревський О.С.», вони служать її певні концептуальні основи. Хоча очевидно, що застосування її інтеграційних можливостей допоможе підприємству раціоналізувати свою діяльність та підтримувати конкурентоспроможність над ринком. Вказане зумовлює потрібність дослідження вчено-аргументованих граней згідно з введенням логістичного управління у розвиток фінансово-економічної захищеності а також формування логістичних концепцій.

Висновки до третього розділу

1. Розроблення механізму управління фінансовою безпекою підприємства має індивідуальний характер, що певним чином ускладнює формування чіткого методичного підходу, водночас з'являється можливість формування методичних засад, які загалом окреслюють як складники такого механізму, так і послідовність його створення.

2. Виходячи із мети та завдань можна розглянути послідовність формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства, яка, на нашу думку, повинна передбачати здійснення із шести етапів (формування, організація, оцінювання, прогнозування, регулювання, контролювання).

3. Управління системою фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» ми пропонуємо проводити згідно механізму, який можна оцінювати як комплекс взаємовідносин економічної безпеки, що реалізуються разом з допомогою координаційної структури і функцій управління, нормативно-законодавчого і координаційно-фінансового забезпечення, процесів реагування на ризики і наявність модифікації прийняття рішення у зв'язку із ситуацією яка склалася

4. ФОП «Писаревський О.С.» повинно чітко орієнтуватись у важких обставин ринкових взаємин, грамотно оцінювати фінансовий і виробничий потенціал, стратегію подальшого формування, мати технологію управління концепцією фінансово-економічної безпеки разом з метою надання платоспроможності і економічної стабільності.

5. ФОП «Писаревський О.С.» рекомендовано створити резервний фонд, який має для підприємств низку переваг перед іншими методами компенсації можливі збитки. Модель організації ризик-менеджменту суттєво залежить від ступеня важливості для ФОП «Писаревський О.С.» проблеми вирішення ризику (уникнення, утримання, передача) та проблеми зниження ступеня ризику (управління якістю, диверсифікація, хеджування, керування капіталом).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства представляє собою складну багатоцільову систему, зміст та структура якої залежать від фінансово-економічного стану підприємств та схильності до них внутрішніх чинників, зовнішньої фінансової, економічного та кримінального середовища. В умовах ринкової економіки кожен економічний суб'єкт діє самостійно, застосовуючи інструменти, які надають інформацію про можливі негативні наслідки, загрози економічним інтересам, виникнення реальних і потенційних загроз. Таким чином, фінансово-економічна безпека підприємства може бути забезпечена лише у тому випадку, якщо буде визначено та побудовано логічну структуру своєчасного виявлення та усунення можливих небезпек та загроз та своєчасних управлінських рішень для їх запобігання.

В результаті дослідження було досягнуто поставленої мети – здійснено розробку шляхів удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою ФОП «Писаревський О.С.».

Підсумовуючи виконану випускню кваліфікаційну роботу, слід сказати, що:

1. Під фінансово-економічною безпекою підприємства можна розуміти захищеність його вчено-технологічного, науково-технічного, виробничого а також професійного потенціалу від безпосередніх чи непрямих економічних загроз, пов'язаних з впливом довкілля, та її здатність до гнучкого розвитку. Головною метою фінансово-економічної безпеки підприємства є забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування в даний час та забезпечення високого потенціалу гнучкого розвитку та зростання у майбутньому. Це досягається шляхом запобігання загрозам негативного впливу на економічну безпеку підприємства.

2. Для створення системи фінансово-економічної безпеки застосовується покрокова модель, що складається з восьми етапів: виявлення

потреби у захисті ресурсів організації, розробка методології створення та функціонування системи фінансово-економічної безпеки, що складається з визначення послідовності та методів, що використовуються при її створенні, а також механізмів, що забезпечують функціонування, формування моделі системи забезпечення економічної безпеки, коригування системи в мінливих умовах бізнес процесів, складання концепції безпеки як комплексу важливих моделей забезпечення захисту персоналу компанії, основних фондів, конфіденційної інформації, розробка політик організації захисту, розробка методичних рекомендацій щодо організації захисту ресурсів організації від протиправних посягань, планування роботи структур безпеки.

3. Роль фінансового аналізу у процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки визначається трьома аспектами: по-перше, загальними принципами фінансового аналізу, які регламентують техніку і технологію його проведення; по-друге, цілями фінансового аналізу неплатоспроможності, що носять підпорядкований характер по відношенню до мети економічного оздоровлення і конкретизують її; по-третє, набором інструментів і прийомів аналізу неплатоспроможності, що дозволяє визначити сценарії і алгоритми проведення конкретних заходів у рамках забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств

4. Здійснивши повний аналіз фінансової звітності ФОП «Писаревський О.С.» видно, що рейтинг фінансового стану знаходиться на рівні «Б», оскільки інтегрований показник фінансового стану не перевищує показник в 6,95 за досліджуваний період

5. ФОП «Писаревський О.С.» є суб'єктом малого підприємництва, отже служба службу фінансово-економічної безпеки на даному підприємстві відсутня, таким чином проведемо оцінку існуючої системи управління фінансово-економічної безпекою на підприємстві.

6. Дослідивши посадові обов'язки співробітників ФОП «Писаревський О.С.» в галузі фінансово-економічної безпеки потрібно зазначити, що такі складові фінансово-економічної безпеки як інформаційна та політико-

правова підприємство користується послугами сторонніх підприємств за принципами аутсорсингу, тобто забезпечуються за необхідністю. До співробітників ФОП «Писаревський О.С.», займаються питаннями управління фінансово-економічною безпекою відносяться головний бухгалтер, керівник підприємства, агроном і охоронець. Дані працівники відповідають за забезпечення фінансовою, кадровою, техніко-технологічною, екологічною та силовою безпекою підприємства відповідно.

7. На основі проведених розрахунків, можемо зробити наступні висновки: всі складові економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» мають менше фактичне значення ніж нормативні; найбільше відношення факту від норми мають кадрова і фінансова складові економічної безпеки підприємства; найменше відношення факту від норми мають інформаційна, екологічна і техніко-технологічна складові економічної безпеки підприємства.

8. Механізм формування забезпечення фінансово-економічною захищеністю ФОП «Писаревський О.С.» включає наступні утворюючі елементи: інструменти управління фінансово-фінансовою безпекою; координаційна структура; довідково-аналітичне забезпечення; функції управління фінансово-фінансовою безпекою фірми; нормативно-законне забезпечення; комплекс принципів формування фінансово-фінансовою безпекою фірми; концепція прогнозу (діагностики) а також оцінки стану та ступеня фінансово-економічної захищеності компанії.

Для реалізації напрямів удосконалення фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» необхідні організаційні заходи, які передбачають:

1. Розроблення механізму управління фінансовою безпекою підприємства має індивідуальний характер, що певним чином ускладнює формування чіткого методичного підходу, водночас з'являється можливість формування методичних засад, які загалом окреслюють як складники такого механізму, так і послідовність його створення.

2. Послідовність формування механізму управління фінансовою

безпекою підприємства, яка, на нашу думку, повинна передбачати здійснення із шести етапів (формування, організація, оцінювання, прогнозування, регулювання, контролювання).

3. Управління системою фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» ми пропонуємо проводити згідно механізму, який можна оцінювати як комплекс взаємовідносин економічної безпеки, що реалізуються разом з допомогою координаційної структури і функцій управління, нормативно-законодавчого і координаційно-фінансового забезпечення, процесів реагування на ризики і наявність модифікації прийняття рішення у зв'язку із ситуацією яка склалася

4. ФОП «Писаревський О.С.» повинно чітко орієнтуватись у важких обставин ринкових взаємин, грамотно оцінювати фінансовий і виробничий потенціал, стратегію подальшого формування, мати технологію управління концепцією фінансово-економічної безпеки разом з метою надання платоспроможності і економічної стабільності.

5. ФОП «Писаревський О.С.» рекомендовано створити резервний фонд, який має для підприємств низку переваг перед іншими методами компенсації можливі збитки. Модель організації ризик-менеджменту суттєво залежить від ступеня важливості для ФОП «Писаревський О.С.» проблеми вирішення ризику (уникнення, утримання, передача) та проблеми зниження ступеня ризику (управління якістю, диверсифікація, хеджування, керування капіталом).

Заходи по вдосконаленню механізму управління фінансово-економічної безпеки ФОП «Писаревський О.С.» запропоновано відповідно до проблем фінансово-економічної безпеки підприємства та спрямована на мінімізацію втрат фінансових, інформаційних та інших ресурсів.

Таким чином, запропоновані рекомендації підвищать результативність механізму управління фінансово-економічної безпеки підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О.В. Методичні засади механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 15. Частина 5. С. 43-46.
2. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1 (91). С. 98-103.
3. Барташевська Ю.М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 189-194.
4. Безус Р.М., Дуброва Н.П., Пащенко О.С. Фінансово-економічна безпека аграрного сектору. *Ефективна економіка*. № 12, 2016. [URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5412](http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5412) (дата звернення 02.06.2022).
5. Біляк Ю.В. Особливості та принципи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в аграрному секторі. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 45-52.
6. Бойко М.О. Методичний підхід до оцінки ефективності управління економічною безпекою портового оператора. *Економічні інновації*. 2016. № 61. С. 36-49.
7. Бойко М.О. Ризики стивідорної компанії в системі забезпечення економічної безпеки. *Молодий вчений*. 2016. № 9 (36). С. 5-10.
8. Бондаренко О.О., Сухецький В.А. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти. *Ефективна економіка*. 2014. – №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580> (дата звернення 11.11.22).
9. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: [монографія]. Львів: Арал, 2008. 384 с.
10. Власова Н. О., Круглова О.А. Фінанси підприємств: Навч.

посібник. К.: Центр учбової літератури. 2007. 271 с.

11. Голиков І.В. Сутність та еволюція поняття економічна безпека. *Проблеми економіки*. 2014. № 1. С. 309-314.

12. Горячківська І.В., Коваленко А.О. Регулювання фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання як засіб мінімізації загроз фінансовій безпеці держави. *Інвестиції: практика та досвід*, 2017. №24. С.101-105.

13. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: [навч. посіб.]. К.: Центр учбової літератури. 2009. 256 с.

14. Демчук Н.І., Туболец І.І. Економічна безпека та ризики сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія «Економічні науки»*. Випуск 19/2016 Херсон. 2016. С. 79-82.

15. Дмитренко В.І. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств будівельної галузі: теоретичний та практичний аспекти. *Підприємництво та інновації*. 2020. Випуск № 11-1. С. 74-79.

16. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2008. 240 с.

17. Доценко І.О., Мельничук О.П. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Держава та регіони*, 2018. №3. С. 79-84.

18. Економічна безпека: навч. посіб. / За ред. З.С. Варналія. К.: Знання, 2009. 647с.

19. Єдинак В.Ю. Світовий досвід розв'язання проблеми забезпечення економічної безпеки. *Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво*. 2009. № 3. С. 51–54.

20. Єпіфанов А.О. Пластун О.Л. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.

21. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: монографія. К.: Національна академія

управління. 2010. 232 с.

22. Захаров О.І., Пригунов П.Я. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: Навч. посіб. К., 2008. 257 с.

23. Зачосова Н.В., Шостак А.В. Концептуальні засади формування комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств та фінансових установ України. *Економіка та держава*, 2016. №7. С.80-83.

24. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємства. К: Центр навчальної літератури, 2009. 54 с.

25. Іващенко О.В. Система фінансово-економічної безпеки підприємства. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer28/51.pdf> (дата звернення 01.10.22).

26. Ільницька Г.Я. Формування фінансово-економічного механізму управління підприємством. *Науковий вісник. Український державний лісотехнічний університет: Збірник науково-технічних праць*. 2004. Вип. 14.7. С. 291-294.

27. Кириченко О.А., Кім Ю.Г. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці. *Актуальні проблеми економіки*. №12. 008. С. 43-57.

28. Кириченко О.А., Кудря І.В. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. *Інвестиції : практика та досвід*. 2009. № 10. С. 22-26.

29. Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г. Підходи щодо оцінювання фінансово-економічної безпеки вітчизняних підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 10. С. 249-255.

30. Козаченко Г.В., Понамарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра. 2003. 280 с.

31. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки: навч.

посіб. / Г.Є. Павлова, І.П. Приходько, Н.І. Демчук, Л.І. Катан. Дніпро: Акцент ПП, 2018. 560 с.

32. Корецька О. В. Теоретичні підходи до управління фінансово-економічною безпекою підприємств портової галузі. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 7. С. 225-229.

33. Кракос Ю.Б., Разгон Р.О. Управління фінансовою безпекою підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2008. № 1 (1). С. 86-97.

34. Лавров Ю.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 127-130.

35. Лойко В.В. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки регіону. *Ефективна економіка*. № 6. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4455> (дата звернення 19.09.2022).

36. Лойко В.В., Лойко Д.М. Експертна система як інструмент визначення рівня економічної безпеки. *Науково-технічна інформація*. 2015. №3 (65). С. 41-46.

37. Лойко В.В., Лойко Д.М., Лех Д.В. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аграрного сектору. *Агросвіт*. 2019. № 24. С. 28-34

38. Лойко Д.М. Аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій у споживчий сектор економіки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 15. С. 35-41.

39. Ляшенко О.М. Специфічні властивості фінансової безпеки підприємства. *Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. праць*. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. № 4 (44). С. 27-32.

40. Малик О.В. Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства: дисертація канд. екон. наук. 08.00.04 економіка та упр. підприємствами. Хмельницький: ХНУ. 2016. – 262 с.

41. Медведєв О., Ткаченко О. Підходи до визначення сутності

поняття фінансово-економічної безпеки підприємства. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-28 жовтня 2022 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 109-110.

42. Меліхова Т.О. Механізм управління економічною безпекою підприємства: підходи до визначення. *Агросвіт*. 2018. № 3. С. 61-67.

43. Мельник С.І. формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2019. Випуск 2 (51). С. 84-87.

44. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277 // Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/c> (дата звернення 15.09.2022).

45. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / В.М. Гаєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, Т.С. Черняк; за ред. В.М. Гаєць. Х. : ВД «ИНЖЭК», 2006. 240 с.

46. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Львів, 2011. 380 с.

47. Мойсеєнко І.П., Шолок О.О. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.2. С. 141-146.

48. Мотковський О, Губарик О. Аналіз організаційно-економічного механізму функціонування системи фінансово-економічної безпеки підприємства. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-28 жовтня 2022 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 110-112.

49. Мотковський О, Губарик О. Обліково-аналітичне забезпечення сичтеми показників і оцінки якості функціонування механізму фінансово-

економічної безпеки підприємства. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик – Дніпро: Пороги, 2022. С. 164-180.

50. Отенко І.П., Москаленко Н.О. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки : навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 224 с.

51. Павлова Г.Є., Приходько І.П., Федотков Д.І. Вплив показників діяльності аграрного підприємства на його економічну безпеку. *Економіка та суспільство*. Випуск 5. 2016. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/5_2016.pdf#page (дата звернення 03.07.2022).

52. Погребняк А.Ю. Вибір комплексної оцінки ефективності механізму антикризового управління. *Збірник наукових праць Академії муніципального управління «Теорії мікро-макроекономіки»*. 2015. Випуск 42. С.146-158.

53. Подольчак Н.Ю., Карковська В.Я. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник. Львів: Вид-во Львівська політехніки, 2014. 286 с.

54. Пристемський О.С. Механізм забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Таврійський науковий вісник. Економічні науки*. 2015. № 90. С. 319-325. Утенкова К.О. Економічна безпека аграрного сектору: сутність та функціональні складові. *Агросвіт*. № 17. 2018. С. 42-47.

55. Рябенко Г.М., Сарафін О.В. Загрози та шляхи зміцнення економічної безпеки аграрних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 13. 2016. С. 360-363.

56. Сіліна І.В. Концептуальні основи антикризового фінансового управління підприємством. *Агросвіт*. 2015. №22. С. 45-49.

57. Слободяник Т.М. Запровадження комплексної системи економічної безпеки та оцінка її ефективності на сучасному підприємстві. *Економічний простір*. 2008. №12/2. С. 22-27.

58. Сова О.Ю. Напрями вдосконалення механізму управління

фінансовою безпекою підприємств. *Вчені записки. Ун-т економіки та права «КРОК»*. Сер.: Економіка. 2014. Випуск 37. С. 97-103.

59. Ступнікер Г.Л., Спірідонова К.О. Оцінка ключових аспектів розвитку підприємств будівельної галузі на ринку нерухомості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 67–70.

60. Судакова О.І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 9. С. 140–148.

61. Терещенко М.А. Економічна сутність фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Молодий вчений*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 83-86.

62. Ткаченко А.М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Venu/2010_1/21.pdf (дата звернення 28.06.2022).

63. Управління фінансово-економічною безпекою держави та шляхи запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам: монографія / [Балабаниць А.В., Гапонюк О.І., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Омельченко В.Я., Семкова Л.В. Мацука В.М., Осипенко К.В., Перепадя Ф.Л.]. М.: 2020. 223 с.

64. Фролов С.М. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2015. 333 с.

65. Хоменко О.А. Роль фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу у економічному розвитку держави. *Науковий вісник Херсонськ. держ. ун-ту*. 2015. Вип.12 (3). С.50-53.

66. Хоменко О.А. Фінансова безпека підприємств агропромислового комплексу та організаційне забезпечення її управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 6. Частина 3. 2016. С. 124-126.

67. Череп О.Г. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств в Україні. *Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3(61). С. 328-330.

68. Ширяєва Л. В., Онешко С. В., Чиж Л. П., Хотєєва Н. В. та ін. Фінансові аспекти діагностики економічної безпеки підприємств портової галузі: монографія. О.: ІНТЕРПРІНТЕР, 2015. 172 с.

69. Ширяєва Л.В. Формування механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки в системі управління портовими підприємствами: монографія; за ред. Л. В. Ширяєвої. Видавничий дім «Інтернаука». К.: 2021. 174 с.

70. Шнипко О.С. Економічна безпека ієрархічних багаторівневих систем: регіональний аспект. К.: Генеза, 2006. 288 с.

71. Якубович З. Формування системи економічної безпеки машинобудівного підприємства. *Вісник ТНЕУ*. 2010. № 1. С. 81-86.

ДОДАТКИ

Додаток А

Урожайність польових культур на ФОП «Писаревський О.С.»

Культура	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.	
	Площа, га	Урожайність ц/га	Площа, га	Урожайність ц/га	Площа, га	Урожайність ц/га	Площа, га	Урожайність ц/га
Горох	45	25	40	28	38	35	40	32
Пшениця	97	51	100	45	93	52	90	53
Соняшник	93	27	90	21	97	26	100	25
Кукурудза	90	78	97	35	100	85	93	83

Додаток Б

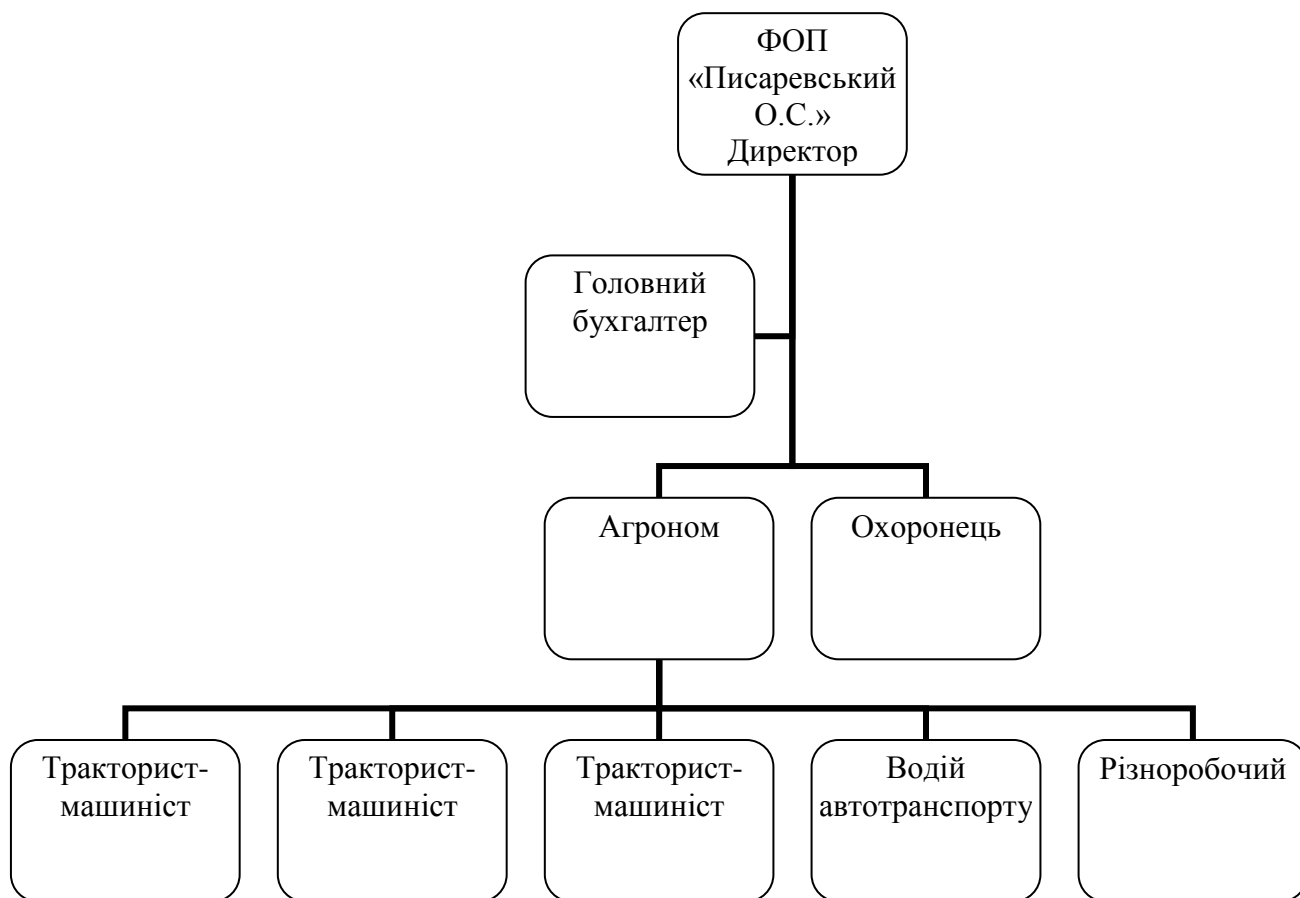

Схема організаційної структури ФОП «Писаревський О.С.»

Додаток В

Основні засоби ФОП «Писаревський О.С.»

Основні засоби	Рік виробництва	Кількість шт.
Трактори:		
Джон Дір 6195 М	2017	1
Джон Дір 6110 В	2020	1
Джон Дір 6110 В	2021	1
МТЗ 82.1	2013	1
МТЗ 82.1	2009	1
МТЗ 1025	2016	1
Комбайни:		
Лексіон 480 Клас	2003	1
с/г машини		
Диск. Борона АГН 4.2	2013	1
Диск. Борона АГН 2.5	2013	2
Диск. Борона «Палада» 3.2	2021	1
Диск. Борона ПД 2.6	2018	1
Зубова. Борона БЗСТ.1	2001	14
Зубова. Борона БЗСТ.1	2001	14
Сівалка УПС 8	2013	1
Сівалка СЗ 3.6	2001	1
Жатка ПЕП – 7.6 (сон.)	2014	1
Жатка ОРОШ (кук.)	2008	1
Навантажувач «Генерал 2000»	2018	1
Культиватор КПГ 8.2	2018	1
Культиватор КПС 4	2001	2
Культиватор КПГ 4.2	2013	1
Культиватор КРН 5.6	2013	1
Культиватор КН 4.2	2016	1
Культиватор КН 3.8	2014	1
Причіп трак. ПТС 8.2	2001	3
Плуг ПОН 5.4	2018	1
Плуг ПЛН 3.35	2001	3
Плуг ПЛН 4.35	2001	1
Очисник вороха ОВС-25	2001	1
Зернонавантажувач ЗМ-60	2001	1
Оприскувач ОП 3000 21.5м. «Гронос»	2016	1
Оприскувач ОП 2000 18м. «Гронос»	2001	1
Розкидач добрив РД-0.5	2001	1
Автомобіль Зіл 4502	1991	1
Каток-подрібнювач КЛ 6	2016	1
Склад 1	1984	540м2
Склад 2	1967	600м2
Склад 3	1968	1000м2